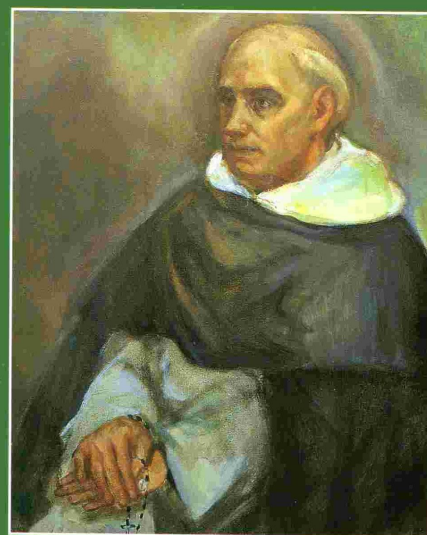

**MARTIN OD LÁSKY
POSEL VĚČNÉHO ZÁKONA**

Blah. HYACINT M. CORMIER OP

Vydává „Brněnské Angelicum“
První sdružení přátel bl. Hyacinta
Maria Cormiera v Brně

**MARTIN OD LÁSKY
POSEL VĚČNÉHO ZÁKONA**

Život sv. Martina de Porres

BRNO 2004

MARTIN OD LÁSKY – POSEL VĚČNÉHO ZÁKONA

Život sv. Martina de Porres

Připravil: P. Tomáš OP

Vydává: „První sdružení přátel bl. Hyacinta Maria Cormiera“ v časopise
ROSA MYSTICA 2004 Brno, č. 8–9.

Obálka: Sv. Martin de Porres, olej na plátně,
Bl. Hyacint Maria Cormier, olej na plátně,
kresby, Veronika K. Planerová III. OP,

Foto: L. Teplý

Tisk: Olprint Brno

OBSAH

Překroč práh života!	4
Neboj se a pojď za mnou!	8
Uzdravím tě	12
Hledám nebe na zemi	17
Domov podle mého srdce	21
Jak se buduje domov	25
Srdce dám za tvůj domov	30
Slibuji ti věčnou lásku	35
Miluji tě	39
Tajemství všedního dne	43
Poslužte si!	48
Můj odpočinek	52
Jsem ti ještě blíž	57
Tvůj „Martin od lásky“	63
Apoštol rasové snášenlivosti	65

PŘEKROČ PRÁH ŽIVOTA!

Naše královské město Lima v dalekém Peru leží v úžasné nádheře jasného svitu slunce. V pravé poledne se vyprazdňují ulice města a zavládne klid. Každý dům i obchod bývá uzavřen a chráněn proti ostrému slunci a horku staženými roletami.

Jen v naší Ulici Ducha svatého přechází mladá černošská žena před otevřenými dveřmi našeho domku. Zřídka se zastaví. Je to naše maminka. Nemá čas odpočívat. Má svou zkušenost, že je to jen pro bohaté lidi z města, kteří jezdí ve skvělém kočáře a vykračují si v šatech z nejlepšího hedvábí a s nádhernými krajkami.

„Ó, jak bych si přála být velkou dámou!“ Povzdychne si občas. „To bych už nemusela drhnout zem kartáčem, ani vařit do vyčerpání, ani nosit staré šaty. Moje děti by měly šťastný život.“ Potom se však znovu rozběhne za námahavou prací, aby sobě i nám, dětem, opatřila nezbytné živobytí.

Náš domek je chudý, ale čistý. Naše maminka, Anna Velásquez, se často trápí. Ani já, ani moje starší sestra jí nepřinášíme příliš mnoho radosti. Nejednou si při pohledu na mě a na Janu, hrající si na zemi se svými skromnými hračkami, povzdychne:

„Ach, děti, děti! Jaká budoucnost vás asi čeká na světě, když jste černé?“

Jindy si sama pro sebe opakuje: „Bohatí lidé v Limě říkají, že Černoši smí být jen sluhy. Nic jiného prý nesvedou. Raději bych chtěla být mrtvá, než takto žít. Kdybych byla bílá a také moje děti, nebyl by nás otec nikdy opustil. Byl by s námi rád žil i bydlel. Jistě by nám zařídil pěkný dům.“

Náš otec, pan Juan de Porres, je dost bohatý a zdatný voják, vzdělaný španělský grand s pohledným zevnějškem. Když si zamiluje naši maminku, vůbec mu nevadí, že je tmavší pleti než on. A pak najednou padne jeho rozhodnutí ohledně odporu k Černochům.

„Já nevím, proč mám s tebou stále žít?“ Říká jednoho dne mamince. „Mám dost příležitostí. Mohu se oženit s bílým děvčetem, které má velké věno. Pro člověka v mém postavení je nevhodné začínat si něco s Negry!“

„Jak můžeš takovou věc vyslovit?“ Pláče maminka. Otec se jenom směje. Je pohledný, ale hrdý na to, že požívá přízně u španělského krále. Naše město Lima podléhá španělské koruně, ale také jihoamerické správě. Pro člověka, který zůstává v panovníkově přízni, je tam mnoho skvělých příležitostí. Těžko může španělský grand v královské službě veřejně přijmout za syna a dceru děti tmavé pleti. Tak se najednou dívá přes prsty na mě i na Janu, třebaže jsme jeho děti. Naše tváře jsou od narození poznamenány stínem.

Jednoho dne povídá mamince: „Budu přeložen. Nevím, kdy odejdu, ani kam. Tady máš nějaké peníze pro tebe a pro děti.“ A dává jí váček zlatáků

na stůl. Pak si obléká skvělý šarlatový plášť a odchází. Cestou si vesele hvízdá. Je plný života. Spěchá dolů ulic, kde čekají jeho koně.

Čas plyne. Maminka dlouho nevychází z domu. Tolik se trápí. Náš otec se za ni stydí. Najednou mu není dost dobrá. Ve dne mu vadí její černá pleť, na hostinách její neurozený původ. Ani já, ani moje sestra, zkrátka jejich děti, nejsme teď pro něho dost dobré. Nejprve tomu nemůže máti dlouho ani uvěřit, že ji Juan de Porres opouští kvůli svému sobectví. Těch nemnoho zlatáků se brzy rozkutálí. Jestliže maminka nechce s námi zemřít hladem, musí si vydělávat na živobytí prací. A tak mladá opuštěná černoška se zlomeným srdcem, naše krásná maminka, jde do služby. Pere, drhne kartáčem podlahu, uklízí. Jak strašné myšlenky se jí vírají při této namáhavé práci! Často říkává:

„Co je to za dopuštění, Martine a Jano, že vás mám sama na krku? Prý je to strašná vada, že máte tmavou pleť. Ach, děti! Kdybyste měly pleť bílou, podle přání vašeho otce, měla bych lepší život. Otec by se o nás ochotně postaral. Ale takto se k nám odmítá hlásit.“

Když někdy přicházíme mamince hlásit, že ulicí pojede místokrál v nádherném kočáře, nebo že na náměstí bude velká hořící hranice po celou noc, maminka zůstává zamračená a říkává:

„Táhněte pryč s tím svým zlatým kočárem i s velkou hořící hranicí! Nevíte, že musím sloužit a nemám na to čas? Jsme prostě chudí.“

Když vidím, jak se trápí a zlobí, je mi z toho smutno. Od dětství si nedovedu zvyknout na to, co lidi tolik straší – tmavá pleť a bída.

V Limě jsou celé velké ulice Černochoů. Někteří z nich jsou velmi pohlední. A také je zde mnoho Indiánů. Ani jejich pleť není horší než pleť bílých. To je pravda. Jenže copak to platí pro lidi bílé pleti, pro Španěly a lidi v Limě a pro ty, kteří mají peníze?

Španělé, dámy a pánové, kteří jezdí v honosných kočárech kolem našeho domku, jsou jiní než my.

Až jednou slyším kostele kněze, že Bůh stvořil každého člověka na světě jako svůj vlastní obraz. Říká, že všichni lidé na světě jsou bratři. Dovídám se, že v nebi je místo, kde dobří a čestní lidé všech národů a ras jsou spolu blažení.

„Maminka se mýlí.“ Povídám jednoho dne Janě. „Barva naší pleti není tak důležitá, jako naše duše. Jestliže máme, Jano, čisté duše a učiníme všechno, čím se můžeme zalíbit Bohu, tak není třeba se trápit nad tím, že máme tmavou pleť a že nás otec opustil.“ Jana mi dává za pravdu.

Jsem sice menší, ale jsem starší. Mám být i chytřejší. Snad proto mohu takto mluvit. Myslím to dobře. Každý si mě oblíbí. Dokonce psi a kočky, toulající se ulicemi, mě mají v oblíbeně. Ani jedno z těch zvířat není tak divoké, aby mě neposlechlo, kdykoli je volám.

„Myslím, že máš pravdu.“ Uznává sestra. „Bylo by to ale velmi krásné, mít otce, který by se o nás staral, bydlet v pěkném domě, krásně se oblé-

kat, chodit s bílými střevíčky s černým okrajem a vykračovat si na procházce.“

Rosteme s Janou jako z vody, ačkoli často nemáme co do úst. Už od dětství pomáháme mamince, jak se dá, s úklidem domu i tam, kam chodívá prát. Čistíme prádelny. Jednoho dne mě maminka k sobě volá. V jedné ruce drží tři malé stříbrné penízky a v druhé velký prázdný koš. Je hrozně unavená. Toho dne je úmorné horko a ona drhne kartáčem zem už od rána. Nyní, po skončené práci, hledí důvěrně na mě, osmiletého chlapce.

„Martine! Dá se na tebe spolehnout? Dojdeš na trh obstarat něco na oběd? Rozumíš, Martine? Znáš tě a vím, že bys všechno rozdal žebrákům, kdybych tě nehlídala. Pamatuješ, co se ti tam naposled stalo?“

Přikyvuji. Před týdnem mě matka také posílá nakupovat. Velmi ji však rozlobí, když dávám žebrákovi celý stříbrňák do klobouku. Je to na nákup jídla pro rodinu. Jenže ten chudák tak úpěnlivě prosí o chléb! Co mohu dělat?

Tehdy dostávám co proto. Jsou to poslední naše peníze. Potom už nemáme co do úst. Bolí to, ale nikdy nezapomenu na vděčný úsměv na starcově tváři, když bere peníz.

„Už to nikdy neudělám, abych rozdál chudým poslední peníze, které dostanu na jídlo. Jenže když ono je to tak tvrdé, vidět starého člověka hladovět, kdykoli jdu kolem něho. Nemohu odolat, abych mu nedal nic na jídlo.“

„Hloupost!“ Říká maminka. „Ať se každý živí prací tak, jako to dělám já! Teď si vezmi tyto tři penízky a pospěš si na trh! Potřebuji chléb, nějaké ovoce a boby. Nedej se od nikoho napálit! A rychle pospěš domů!“

S úsměvem vyrážím se slovy na rtech: „Poběžím celou cestu a nikde se nezastavím.“ Běžím s prázdným košíkem v jedné ruce a se třemi stříbrňáky ve druhé. Obloha je mdlá. Naše ulice je plná lidí. Přemýšlím, jak přeběhnu ulici, když se mi zdá, že vedle každého Černocha, Indiána nebo Španěla je překrásný anděl strážce. Jak úchvatný je to pohled! Uvažuji. Napadá mě, že nebude-li možné v té tlačenici dojít na trh, počkám chvíli v našem oblíbeném kostele svatého Dominika. A hned mě ten nápad docela uchvacuje. Jenže maminka potřebuje rychle jídlo – ale zastavil bych se tam jenom na malou chvíli. Vyhýbám se podomním obchodníkům a běžím dál. Cestou potkávám Indiány s lamami, děti se svými rodiči. Až konečně dobíhám na velké prostranství zvané Plaza de Armas. Tady je můj cíl. Už vidím průčelí katedrály a arcibiskupského paláce. Vysoké zelené palmy chrání lidské přibytky před ostrým slunečním žářem a spousta barevných květin okrašluje toto místo. Tady je možno slyšet všechny zprávy a klepy dne. Chudí se mísí s bohatými. Povídají o všem možném.

Je to opravdu velmi zajímavé. Přesto se tu dnes nechci zdržet. Už už toto místo udýchaně mívám, když pojednou doléhá k mým uším žalostný hlas a čísi ruka se dotýká mého ramene.

„Podaruj milodárek, chlapče!“ Prosí mě plačtivým hlasem stařena. Ta žebračka se krčí na drsném kameni chodníku. „Tři dny jsem nejedla – “
Srdce se mi skoro zastavuje, když se dívám na toho zuboženého tvora. Dobře vidí, že svírám v ruce peníze.

„Jsem chudá, mé dítě – ve jménu Božím, podaruj něco na chléb!“

Když vidím ten žalostný pohled, mrazí mě až do kostí. To se hned tak nevidí tak zbědovaný tvor, jako je tato žebračka. Na hlavě má rozedranou látku. Její oči bloudí sem a tam, hluboko propadlé ve vrásčité tváři. Připomínám si, jak to dopadne, když nepřinesu jídlo z trhu, které si matka přeje. Co však mohu dělat, když přede mnou stojí někdo mnohem chudobnější než já sám? S úsměvem se k ní obracím.

„Vezměte si tyto peníze.“ Povídám a podávám stařence peníze do její kostnaté ruky.

„Ať ti Bůh žehná!“ Mumlá díky, ale za chvíli ji už neslyším. Rychle zahybám směrem ke kostelu svatého Dominika. Už nemusím hledat trh. Tak mohu zbývající čas věnovat krátké návštěvě. Poklekám před svatostánkem, abych řekl našemu milému Pánu, že jsem už zase neposlechl svou dobrou maminku.

V kostele je chladno a ticho. Dva bratři v bílých hábitech s dlouhými škapulíři jsou v jedné z postranních lodí chrámu. Pomalu jdu směrem k hlavnímu oltáři a poklekám. Spínám ruce a oči upínám přímo na svatostánek. Toužím vyprávět svůj příběh, který zrovna zakouším, a také vysvětlit, jak velice se obávám své maminky.

„Můj Pane, jsem Martin de Porres. Otec na nás zapomíná. Moje maminka tak těžce pracuje, než získá nějaké peníze a já to všechno rozdám žebračce. Můj drahý Pane, učíš mě dělat vždy to, co je správné a chceš, abych měl duši vždy bílou, i když je moje pleť tmavá. Prosím Tě, můj Pane, přiveď mého otce brzy zpátky domů! Učiň mě statečným, až řeknu matce, co jsem provedl s penězi! Amen.“

NEBOJ SE A POJĎ ZA MNOU!

Poprvé spatřuji světlo světa v roce 1579 a Jana o dva roky později. Dosud nás nikdo neučí číst ani psát. Jsme chudé děti tmavé pleti. Není myslitelné, abychom se mohly učit číst a psát. Jen děti z bohatých rodin z Limy mají to štěstí učit se něčemu takovému. Nikdy se ale příliš netrápím s tím, že si o mně lidé myslí, že jsem budižkničemu. Trápím se jen tehdy, když si uvědomuji, že nás otec opustil. Mrzí mě, že nechává maminku tak těžce pracovat pro rodinu.

„Kde je tatínek?“ Ptá se často Jana. „Proč s námi nebydlí, Martine?“ Vysvětluji jí:

„Náš otec je velmi významný muž. Cestuje a obchoduje pro španělského krále.“

„Kéž by nebyl tak zaměstnán!“ Povzdychne si Jana. „Kéž by neměl práci a mohl stále zůstat s námi!“

„To by bylo velmi pěkné.“ Souhlasím. „Možná, že takový den jednou přijde. Modlím se za to.“

A najednou je to tady. Náš otec, urozený pan Juan de Porres se vrací k nám, do Limy. Jede mnoho mil z Guayaguil v Ecuadoru do Limy, která leží v severní oblasti Peru. Je to chvíle, kdy se Bůh dotýká jeho srdce, až se zastydí a pocítí lítost nad tím, že tak zachází se svou rodinou.

„Je to ode mne špatnost, že na vás tak dlouho zapomínám a nechávám vás strádat v takové bídě.“ Říká mamince. „Budu posílat víc peněz pro děti. Opravdu, je to velká ostuda, že naše děti chodí v takových hadrech.“

Maminka je příliš šťastná, než aby připomínala hroznou minulost. Jak to je pěkné, když je otec zase doma s námi, dětmi! A jak skvěle vyhlíží ve svých nádherných šatech! Najednou k nám všichni sousedé vzhlížejí s úctou, když se dovídají, že náš tatínek, pan Juan de Porres, je tu s námi a podporuje nás. Přináší plný váček zlatáků. Maminka, donedávna ještě chudá pracující Černoška, teď je uznávaná osoba. Brzy se sousedé také dozvídají, že si mě a sestru Janu vezme s sebou, kamkoli půjde. Je na nás hrdý. Když se my, děti, dozvídáme, že půjdeme s otcem do Ecuadoru, a že se tam budeme učit číst a psát, jsme jako ve snách.

„Tatínku, myslíš to vážně? Doopravdy se máme číst a psát?“ Diví se Jana. „Právě tak jako bílé děti bohatých? A budeme také nosit krásné šaty?“

„Podle tvého přání. Ani maminka nezůstane v bídě. Také jí pošlu peníze. Milé děti, Martine, Jano, přeji si, abyste se měly dobře. Věřte mi. Už dost dlouho jste byly v bídě.“

Jana nemůže uvěřit a maminka je samou radostí bez sebe. A já? Nemohu dost poděkovat Bohu za krásné dny plné štěstí, že se najednou smím někým stát.

Tatínek zůstává několik týdnů v Limě. Krátce poté přijíždí posel s rozkazem: Cestovat na sever! Otcův strýc don Diego de Miranda si přeje, aby ihned přijel do Ecuadoru.

„Je tam spousta úkolů, které musí být vykonány.“

Tak já s s Janou, oba nastrojení do krásných šatů, dáváme mamince sbohem. Také sousedé a známí se přicházejí rozloučit. Stojí na konci ulice a přejí nám jenom to nejlepší. Maminka neví, jestli s se smát nebo plakat. Tolik roků těžké práce, ba přímo otročení, aby udržela v pořádku náš domek. Tolik let se dívá na nás s pohoršením kvůli jejich temným tvářím, které se zdají být příčinou, že nás tatínek nadlouho opouští. A najednou, když se s námi má na nějaký čas rozloučit, je to pro ni hrozně těžké. Lituje, že nám dala tak málo lásky. Co se se mnou nazlobila, že jsem rozdával peníze ještě chudším než jsme byli my, ale přesto mě měla tolik ráda, a Janu zrovna tak.

„Nesmíte tatínka zlobit!“ Připomíná nám. „Je to velmi vážený muž v královské službě. Proto se chovejte tak, aby se za vás nemusel stydět!“

„My budeme hodní, maminko.“ Slibuji mamince.

„A budeme na tebe vzpomínat. Nikdy nezapomeneme, co jsi pro nás udělala v těžkých dobách a co jsi nám vždy připomínala.“ Ozývá se Jana. „Je to výborné, že se můžeme učit, že jo?“

Maminka přikyvuje. Je to opravdu skvělé. V celé jejich ulici svatého Ducha není nikdo, kdo by uměl číst a psát.

„Takové věci jsou jen pro bohaté, a vůbec už pro barevné z nuzných poměrů.“ A najednou jsem s Janou tak šťasten! Jen málokdo nás v nových šatech poznává. A teď jedeme do Guayaquil v Ecuadoru k bohatému strýci.

„To se mi snad jenom zdá.“ Rozplývá se maminka. Sotva si ale vzpomíná, že my, děti, máme odejít, má oči plné slz. Spěšně nás líbá, mává nám a vrací se domů.

Tatínek vyznačuje klid. Maminka s ním krátce rozmlouvá, ale beze svědků. Přichází čas loučení s maminkou. Pak už odjíždíme kočárem z Limy několik mil do přístavu Callao. Tam na nás čeká loď, kterou se máme plavit na sever. Hned za posledním stavením v Limě se už cítím trochu jako v cizině. Poprvé jedu tak daleko z domu. Nikdy mě ani nenapadlo, že uvidím tolik rozmanitých lidí a tak mnoho velkých a pěkných lodí, jako jsou tyto zakotvené v přístavu. Velké bílé plachty se líně kolébají na stěžních mohutných lodí. Obklopují nás různí muži tmavé a bílé pleti. Vzrušeně o něčem hovoří v cizí řeči, které my – děti nerozumíme. Velké množství lidí stále přichází a zase odchází. Nejvíce mě zajímají černí otroci. Prohýbají se pod těžkými žoky. Stále proudí z pobřeží na plavidla a z lodí zase na pevninu. Konají to bez přestávky a bez odpočinku.

„Otče, kdo jsou ti lidé, co nosí ty velké pytle?“ Ptám jsem se. Don Juan de Porres se mlčky usmívá.

„A co to stěhují?“

„Nakládají zlato, milý chlapče. Tyto lodě se plaví do Španělska a slouží králi.“

„Ó – ó – !“ Divím se a víc se už neptám. Každé dítě ví o nedávném španělském dobytí Peru. Touha dobyvatel po zlatě a stříbře je tak strašná, že nutí tisíce Indiánů a dovezených černých otroků pracovat v dolech a těžit pro ně zlato a stříbro. Samo o sobě by to nebylo nijak hrozné, kdyby Španělé vládli laskavě a zaplatili každému dělníkovi spravedlivou mzdu, potřebnou k obživě rodiny. Jenže mnozí z nich jsou krutí. Neberou žádný ohled na potřeby bližních. Proto nyní mnoho Indiánů a Černošů strádá v dolech a umírá v bídě. Strádají a pracují proto, aby lodi plné zlata a stříbra mohly plout z přístavu Callao do Španělska, kde mají obohatit krále a jeho honosný dvůr.

„To není správné“, uvažují. „Lidé by neměli být tak bezohlední, ani jeden ani druhý. A ta strašná chtivost zlata! Bůh se rmoutí nad tím, že chudí Černoši musí tak těžce pracovat.“ Srdce mi puká, když je vidím, jak pokorně nakládají španělské lodi, kde mizí náklady zlata. Není však dost času na sledování lodí. Don Juan de Porres dbá na to, aby s dětmi nepřišel pozdě na vlastní loď. Tak spěchá.

„Honem! Pojdte, děti! Naše loď je na druhém konci přístavu.“

Beru Janu za ruku. „Neboj se a pojď za mnou!“

Načež se radujeme z dlouhé plavby do Guayaguil. Když připlouváme do města, očekává nás tam otcův strýc don Diego de Miranda, aby nás přivítal. Byl to starý muž s bílými vlasy a s laskavou tváří. Janě se hned líbí právě tak jako mně. Zprvu na nás hledí dost překvapeně.

„A co tohle? Čí jsou?“ Ptá se. „Zapomněl jsi mi o nich říct.“

Tatínek se usměje, jako by šlo o žert.

„Že zapomněl? – To jsou moje děti, strýčku! Chlapec se jmenuje Martin a dívka Jana. Jejich matka zůstává v Limě, jak už víš z dopisu. Přivážím děti s sebou. Aspoň se tady něco naučí.“

Don Diego na nás, tmavé hubené děti, překvapeně zírá. Potom se podívá na tatínka. Je to zvláštní sledovat jeho tvář. Moje srdce začíná prudce bušit. Tuším, co si don Diego myslí.

„Jak ses, ty, můj synovec z dobré rodiny, mohl zaplést s nějakou Černoškou?“

Cítím ten dávný smutek. Pokradmu se dívám na starého muže. Proč jenom je ta barva pleti pro někoho tak důležitá? Bůh miluje nesmrtelnou duši naší černé maminky právě tak, jako duši našeho bílého otce.

Tatínek ani v nejmenším neztrácí klid a rozvahu. Prohlíží si divný výraz tváře strýce Diega.

„Jsou to hodné děti.“ Říká. „Udělají, co řeknu. Nebudou ti na obtíž. Jenom jim dáš dobrý domov a zařídíš vzdělání. Udělej to kvůli mě!“

Držím Janu pevně za ruku a odvažuji se usmát na starého muže v pěkných šatech.

„To bude velmi těžká práce.“ Povídá.

„Uděláme, co řeknete.“

Zachmuřená tvář se po těch slovech mění. Kulatí se úsměvem a don Diego říká:

„Tak vás tedy pěkně vítám v Guayaguil. Chcete se prý vzdělávat.“

„Rádi bychom. Od vyplutí z domova o tom pořád mluvíme.“

„To je pravda.“ Ozývá se tatínek. „Rád bych dal chlapci příležitost. Ať se zdokonalí ve všem, co je potřeba! Je pracovitý. Myslím, že to půjde.“

Don Diego se uklání. „Uvidíme. Opatřím jim znamenitého učitele. – Ale nechejme toho. Musíte být hrozně unavení. Můj kočár čeká. Doma to probereme. – Pojdte, děti!“

Prožívám tu v Guayaguil chvíle velkého štěstí. Také Jana plane nadšením. Je to pro nás opravdu novinka bydlet v krásném domě, mít dostatek jídla, nosit krásné šaty a mít vlastního učitele. Den co den přichází učitel, aby nás naučil číst, psát, a další věci. – Jde nám to velmi těžko. Snažíme jsme se však udělat strýci a otci radost. Bývám ve čtení rychlejší než Jana. Je mi už osm let a Janě jen šest, ale oba se činíme co nejlépe. Náš otec a strýc jsou s námi spokojeni.

„Neříkal jsem ti, že jsou hodné?“ Připomíná tatínek strýci jednoho dne. „A že s nimi nebudou žádné potíže?“

Don Diego přikyvuje. „Ehm. – Co jsi mi ale neřekl, je, že tyto děti změni celý můj život. Od té doby, co jsou tady, není už tento dům jako býval.“

UZDRAVÍM TĚ

Celé dva roky se těšíme z pobytu v Guayaguil. Jsem opravdu šťastný. Umím už dobře číst, psát i počítat. A náš bídný život v Limě se mi zdá jako sen. Strýc je k nám velmi laskavý. A já také lépe chápu úděl našeho milujícího otce dona Juana de Porres. Ty dny, které trávím u dobrého strýce, se tolik liší od života doma, kde často nebylo co do úst.

„Líbí se mi tady“, říká Jana jednoho dne, „ale že se někdy vrátíme domů? Vidíš, Martine! Přece zde nemůžeme zůstat stále?“

„Ne, myslím, že ne. Nesmíme zapomínat ani na naši maminku. Jistě je v Limě hodně opuštěná.“

„Jak by ne. Už jsou to dvě léta, co jsme pryč z domu. Třeba tady smíme, Martine, zůstat déle. Myslím, že strýc nás má velmi rád. Nikdy o nás neříká nic špatného ani abychom šli pryč.“

Je to pravda. Don Miranda nás má tuze rád. Pečuje o nás a je s námi spokojen. Jednoho dne však je v domě velké vzrušení. Náš otec je jmenován guvernérem v Panamě. Během krátké doby má opustit Guayaguil kvůli důležitému posláním na severu. Před tím však učiní krátkou návštěvu Limy. Má radost ze svého nového postavení. Když si ale vzpomíná na nás, na děti, veselost mizí.

„Nemohu vzít Martina a Janu s sebou. Nemohu se tam o ně starat. Martinovi prospěje návrat k matce. Je to už velký hoch a Anna bude ráda. S Janou mám však jiné plány. Má teprve osm roků. Jednou ale dospěje a stane se nějakému muži dobrou manželkou.“

Svěřuji ti, strýčku, další výchovu své dcery, dokud se nevdá. Martina posílám k mamince do Limy. Snad by se mohl věnovat nějakému řemeslu.“

„Čím bys chtěl být?“ Ptá se mě otec.

„Otče, chtěl bych umět uzdravovat lidi. Tolik mě zajímá, jak zacházet s nemocnými.“ To je moje velké přání, které už dávno chovám v srdci. Otec se na mě s úsměvem dívá a zdá se, že je potěšen.

„No, dobrá.“ Povídá. „Vyučíš se ranhojičem, Martine. Známe v Limě jednoho vyhlášeného ranhojiče. Dám tě k němu do učení. Je to doktor Marcelor de Rivera.“

Po návratu do rodného města se shledávám s maminkou. Jaké je to shledání! Už nežije v domku v ulici Duchy svatého. Bydlí v domě s donou Františkou Velez Miguel, těsně vedle kostela San Lazaro. Anna a dona Františka jsou dobré přítelkyně. Obě mě vítají s otevřenou náručí.

„Jak jsi vyrostl za ten čas, můj hochu“, pláče maminka dojetím.

„Jsi už tak velký jako já. Sotva mohu uvěřit svým očím!“ Volá dona Františka. „Musíš být, Anno, hrdá na tak pěkného syna!“

Usmívám se na maminku. Od mého odchodu je úplně změněná.

Když se na mě dívá, je to najednou něco jiného, než dřív. Je jí, jako by jí něco hlovalo. Trápí ji jakási nová starost. Snad si říká: Jak bych ho mohla trestat, kdyby zase rozdal peníze chudým? Najednou je to vzdělaný a vychovaný mladík. Umí číst, psát i počítat. Tohle u nás už něco znamená. Je na mě hrdá. Konečně mě také nyní přijímá don Marcelo de Rivera. Je to zkušený ranhojič. Stávám se jeho novým učedníkem.

„Je dobré, být zase doma.“ Říkám si.

„Rád bych ti, mami, vlastním přičiněním vynahradil tvou námahu a péči.“

Mamince se v očích lesknou slzy, když se dívá na mě, stojícího před ní, tak zdatného a velkého.

„Bůh ti žehnej!“ Šeptá mi do ucha. „Bůh ti pomáhej ve tvém novém díle!“

Míjejí měsíce. Musím opustit dům dony Františky, kde krátce bydlím s matkou. Jsem teď učedníkem doktora de Rivery. Denně poznávám něco nového při léčbě nemocných. Bydlím poblíž Riverova domu, v domě dony Ventura de Luna. Každé ráno chodím na ranní mši v kostele San Rozario. Třebaže jsem mulat s tmavou pletí a bohatí měšťané si mě nevšímají, zakouším Boží lásku.

„Bůh na mě myslí stejně jako na každého chudého Černocha na světě. Bůh dává každému duši, která je nesmrtelná. Moje duše nyní přebývá v tmavém těle. Blíží se však doba, kdy všechna ukrutnost a bezpráví bude u konce. V nebi se nikdo nestará o barvu pleti, ani je-li někdo bohatý a jiný chudý, obratný nebo hloupý. Na věčnosti je jedinou mírou všech lidí, jak věrně na zemi milují Boha, dobře plní své povinnosti a žijí podle svaté Boží vůle.“

Tak často rozvažuji v kostele San Lazaro po mši svaté. Napadá mě:

„Jaká je asi Boží vůle pro ty, kdo žijí přízemně? Nemilují jeden druhého. A přitom je v těle každého člověka nesmrtelná duše. Je to obraz samotného Boha.“

Když miluji lidi a snažím se je udělat šťastné, tak opravdu miluji Boha a dělám Pánu radost. – Jak jsem rád, že mě Bůh staví do tohoto světa! Kéž by byl každý člověk rád, že žije a smí plnit Boží vůli, takže pak žije navěky v nebi! Jaká je to škoda, že je tak málo lidí jde touto cestou!“

Miluji svůj nový život. Zanedlouho skládám zkoušku v ranhojičství u svého učitele. Doktor de Rivera se dává před svými přáteli slyšet: „Nikdy jsem nepoznal tak věrného a čestného chlapce. Jeho ruce, jak se zdá, jako by samy věděly, co mají pro nemocného udělat. A jeho paměť je znamenitá!“

Ten mladík dovede bez obtíží připravit každý lék. Jako je učenlivý, tak je obratný při ošetření postižené kosti.“

Miluji svou práci v malém krámku u ranhojiče. Je zde mnoho polic. Sahají až ke stropu. Na každé stojí množství sklenic s tekutinami a prášky

nejrůznějšího složení. Jsou to léky, které připravujeme z nasbíraných rostlin.

V krátkém čase poznávám všechny tyto léky ve sklenicích podle jména. Rád si prohlížím různé kádinky. Uvažuji o tom, že obsahují prostředky, které léčí a ulevují nemocným.

Jednoho rána jsem v krámku sám. Don de Rivera je na návštěvě nemocného na druhém konci Limy. Jako obvykle zemetám smetí a utírám prach na stole, na židlích, v regálech s kádinkami. Mezitím rozkládám velký svazek rostlin k sušení. Najednou slyším hrozný pokřik z ulice. Dva Indiáni právě zápasí u domu. Jeden z nich silně krvácí. Má řeznou ránu přes oko. Vyhlíží velmi hrozivě.

Spěchám ze dveří. Vidím, že ho lidé přinášejí k našemu krámku.

„Rychle! Kde je doktor?“ Křičí žena, která běží před ostatními. „Ten Indián může vykrvácet.“

„Není zde, ale nebojte se! Podívám se na něj.“

„Nech toho! Rychle! Potřebuje ranhojiče!“

Klidně jí povídám:

„Teď tu žádný není.“

„Pomoz mi otevřít dveře! Ať mohou dovnitř přinést nemocného!“ Křičí žena. „A ty – chlapče – nepleť se tu! – Nevidíš, že ten muž je na pokraji smrti? Jestli nebude ošetřen, tak zemře!“

„Ano – rozumím –“

Přinášejí Indiána a kladou ho na lůžko. Pouštím se do díla. Všichni na mě vyděšeně zírají. V mžiku podávám vodu, houbu v jedné ruce a trochu zvláštního, jemného bílého prášku na misce.

Muž sténá bolestí. Rychle se pouštím do práce.

„Neboj se! Uzdravím tě.“ Šeptám mu do ucha.

Lidé jsou v krámě hlava na hlavě. Stojí a beze slova sledují moje počínání. Diví se, odkud mám, já, dvanáctiletý kluk, tak jemnou dovednost. Po umytí rány vodou se objevuje hrozná rána. Sypu do rány bílý prášek a krev se zastavuje.

„Kdo je ten černoušek?“ Zašeptá žena. Všechno její pohrdání vystřídává obdiv.

„To je Martin de Porres“, odpovídá kdosi, „pomocník doktora de Rivera. Jeden z těch mladých učňů, který přihlíží, jak se ošetřují nemocní.“

Za chvíli to je ošetřené. Hluboký řez je vyčištěn, obvázaný bílou látkou. Muž si sedá a rozhlíží se kolem. Tak povídám:

„Všechno je v pořádku, Jenom si pamatuj, že máš odpočívat. Zůstaň v klidu! Jestli to bude potřeba, můžeš přijít pozítří na převaz. Prozatím si s sebou vezmi tohle!“

Indián bere podávanou malou láhev s tekutinou a divně si ji prohlíží.

„Co to má být?“

„Vino. Máš velkou ránu. Po troše vína se ti uleví.“

Jeden po druhém opouštějí lidé náš krátek. Dva z nich berou raněného pod rameny a vedou ho domů. Někteří však zůstávají ve skupinkách a hovoří o nevídané scéně, kterou viděli.

„Zázračný mladík“, povídá jeden muž. „Myslím, že ani doktor by to nesvedl lépe. Také já, kdybych se měl dívat na tolik krve, ztratil bych hlavu a nedokázal bych to ošetřit.“

„Mladý Martin de Porres nezná bázně.“ Pokyvuje jiný uznale hlavou.

Mlčím se a nevycházím z údivu. Když se jedná o pomoc druhým, tak opravdu neznám bázeň. Hledím vždy rozhodně pomoci.

HLEDÁM NEBE NA ZEMI

Ventura de Luna, u níž bydlím, je se mnou dost spokojena. Pochvaluje si mou přítomnost. Nepřidávám jí žádné starosti. Často říká, že by také v ostatních pokojích přála mít tak dobré nájemníky.

„Kdepak bych ale našla druhého Martina de Porres? „ Povzdychne si. „Nikdo se mu nevyrovná.“

Cítím se ve svém novém příbytku velmi šťastný. Od té doby, co jsem u doktora Rivery, který mě zaměstnává od rána až pozdní noci, mi sice nezbyvá mnoho času, ale tím se netrápím. Ta malá světnička se mi zamlouvá. Je to moje ústraní. Tady si po celodenní námaze mohu odpočinout. Zde je můj pokoj. Je tu ovšem drobná nesnáz. Dona Ventura mi nenechává žádné svíčky. Kdykoli přicházím pozdě v noci domů, tak je tu tma. Stěží mohu rozestat svou postel nebo malý stolek s několika knihami. Pomáhám si po svém.

Jednou mi však přece jen dona Ventura povídá:

„Mohla bych ti sem dát nějaké svíčky.“

„Nebudu je, prosím, potřebovat.“

Dona Ventura vrtí překvapeně hlavou.

„Nikdy o svíčky nežádáš.“

„Mám, prosím, několik svíček. Ani je nestačím spotřebovat.“

Od svého příchodu do domu dony Ventury si nikdy nestěžuji na stravu, na bydlení, ani na praní prádla.

„Svíčky ovšem můžeš mít“, povídá spěšně. „V krabici v kuchyni jsou pro tebe připraveny. Už si nemusíš, Martine, kupovat ty staré voskové zbytky. Můžeš mít celé, jak si budeš přát.“

Těší mě to. Až půjdu v noci z krámků, rozsvítím si jednu malou svíčku, abych v pokoji trochu viděl. Taková malá prostá komůrka s jedním oknem s vyhlídkou do zahrady. Ve dne vidím z okna citronovníky, které dona Ventura zasadila. Nyní se každou chvíli modlím, aby vyrostly do velkých stromů, a tím aby vzdávaly slávu Bohu, protože jejich plody mají chuť i vůni a krásu. Přesto se příliš nezdržuji přemýšlením o citronovnicích v zahradě. Blikající plamínek svíčky osvětluje můj pokoj a já se rozhlížím. Tam je moje postel. V rohu vedle okna stojí židle u stolu, a na něm několik darovaných knih. Pevná dřevěná truhla od dona Diega de Miranda. Mám v ní šaty. Všechno je tu prosté a jednoduché. Podlaha je hrubá, dlážděná. Zdi bílé, omítnuté. Není to žádný panský pokoj, jaký znám od strýce z Guayaguil. „Líbí se mi toto místo.“ Opakuji si. „Mám to tu velice rád.“

Sedávám na židli a upřeně hledím na protější stranu. Dona Ventura mi tam, u hlavy postele, nechává viset dřevěný křížek. Jemné světlo ze svíčky odrazí stíny přes tvary těla našeho Pána na kříži, takže se zdá jako by byl

živý. Když tam tak sedávám, upřený na kříž, nahlížím usebraným duchem na svá chlapecká léta.

Malý mihotavý plamének roste jako šelestící drsné palmy ve Ventuřině zahradě. Nedbám na to. Nevšímám si ani větru, ani smíchu kolemjdoucích po ulici, ani rachotícího kočáru, který uhání domů z plesu v místokrálově paláci. Rozjímám o něčem důležitějším.

„Náš Pán je chudý Král, neboť na zemi velmi strádá. Nejprve se narodí ve stáji. Pak vyrůstá chudý v malém domku v Nazaretě. Když je starší, tak se jeho nejlepší přátelé obávají s ním zůstat. Při jeho zatčení se všichni rozutekou. Je mučen a umírá na kříži. Je to láska?“ Ptám se při pohledu na kříž. „Pane, proč to činíš?“

Po chvíli padám na kolena. Tvář mám v dlaních. Najednou to chápu, proč je náš Pán tak chudý a opuštěný, a jak málo má opravdových přátel. Je mi dáno poznat, proč umírá, neboť je to nebem dáno lidstvu, každému národu. Tohle činí Bůh. Z lásky a dobroty dobývá vítězství nad nenávistí a hříchem. Ve svitu dohasínající svíce klečím před křížem. Moje srdce přetéká vroucími díky.

Jak krásné je rozjímání o Boží lásce! Jak úchvatné je kráčet touto cestou! Činí ze zástupů lidí své děti. Tak člověku připravuje místo v Boží blízkosti, v nebi. To všechno činí Bůh pro celý svět, aby lidé dospěli k věčné blaženosti Boží, když Adam a Eva promarnili příležitost svým hříchem.

„Můj Pane, děkuji ti za vše, co pro nás lidi činíš!“

Od tohoto mého zážitku uplynou měsíce. Jako vždy jsem zaměstnán v krámku. Hořím pro své povolání. Je dobré sloužit lidem, aby byli zdraví a šťastní. Raduji se, že mohu být při svém učení užitečný v doktorově krámku. Toužím však po ještě větší lásce a ještě vznešenější službě. V srdci se nikdy nemohu rozloučit s velikostí lásky, kterou Bůh projevuje k naší spáse.

„Rád bych také vykonal něco velikého“, opakuji si. „Když vidím, jak málo lidí tě, Pane, miluje, nestačí mi nad tím jenom lomit rukama. Chci dát svůj život, abych všechny přiměl stále si pamatovat, co pro nás, Bože, činíš! Ó, Pane, ukaž mi, jak se to má stát, abych se udržel ve tvé těsné blízkosti, abys mně mohl použít ke službě Boží!“

Krátce předtím stojí dona Ventura de Luna v zahradě u okna, kde bydlím. Na chodbách jejího domu se v noci svítí. Také mi už dává svíčky. Sice si říká, že jistě tak dlouho do noci nečtu, když jsem po celodenní práci v krámě dost unaven, a že se rád vyspím. Možná, že jí přichází divné, co dělám dlouhé noci, když svítím. A já jsem příliš zaujat, než aby mě napadlo někomu něco vysvětlovat. Moje bytná však chce stůj co stůj zjistit, jak to se mnou je.

Jednou časně ráno přichází potichu k mým dveřím, odkud vidí probleskovat světlo. Tiše nahlíží dovnitř. To, co vidí, ji tak překvapuje, že jí, chudince, prudce buší srdce. Čemu se diví? Že nečtu v žádných starých knihách, ani

neluštím tajemství starodávných peruánských nápisů. Jen klečím u postele a zírám na kříž. Ani si neuvědomuji, že po mé tváři stékají proudy slz. Zato dona Ventura de Luna je z toho celá pryč.

„Matko Boží!“ Říká si ta dobračka. „Tak tohle dělá. On se mi tu modlí.“

Po tři následující roky ani netuším, že mě dona Ventura často dojatě sleduje při mé modlitbě. Opravdu, čím jsem byl starší, tím víc mě zajímá jen jedna myšlenka, a ta mě provází celý život.

Je mi patnáct let a stojím jsem před ukončením svého učení ve službách doktora Rivery. Tehdy jdu do dominikánského kláštera v Limě.

„Koho hledáš?“

„Otce převora.“

„Co mu chceš?“

„Chci se vám, bílým bratřím, nabídnout do služeb.“

„Proč nám chceš sloužit?“

„Jsem přesvědčen, že je to přání našeho Pána. To je dílo, pro které žiji. Nejsem hoden být knězem, ani vaším bratrem. Toužím být jen vaším sluhou. Docházel bych jako příležitostný pomocník.“

Cítím, jak si mě nejistě prohlížejí, protože se s takovou nabídkou ještě nsetkali. Černochoy mají jen jako pomocné otroky. To je první případ člověka tmavé pleti, který se jim dobrovolně nabízí do služeb. Na přezíravé pohledy jsem zvyklý od nejtěplejších let. Teď však v každém vidím samotného Pána.

„Ty se mi, Pane, dávaš, já se dávám zase Tobě! Spravedlivý Pane, dovol mi, abych směl pomáhat ostatním lidem, kteří jsou unavení a smutní. Dovol mi dávat jim najevo, jak moc je miluješ.“

„Co žádáš?“, ptá se Otec převor.

„Milosrdenství Boží a vaše.“

Moje rozhodnutí jít a žít při konventu svatého Dominika se stává všechny velkým překvapením. Doktor de Rivera se tuze rozčiluje.

„Už tři roky jsi se mnou, Martine, a nemám lepšího pomocníka! Co si mám teď sám počít? Jak to mám říct pacientům?“

Usmívám se. Napadá mě, že přece i já budu postrádat ten malý krámk s lavicemi, kde nemocní čekají na ošetření, a tu malou zadní komůrku, odkud znám názvy domorodých rostlin a použití k přípravě léků. Avšak Bůh mě nyní volá k jinému životu. Jenže copak se dá takové povolání někomu z lidí vysvětlit? Tak jenom klidně odpovídám:

„Mockrát vám děkuji za všechno, co jste pro mě udělal. Bez vás bych nikdy nepoznal nic o ranhojičství a léčbě nemocí, ani o tom, jak nemocným ulevit.“

Několik dalších dní mám plné ruce práce. Přátelé se se mnou loučí, jako kdybych málem opouštěl tento svět. Jenže já přece neodcházím daleko. Pořád zůstávám v Limě. Zanedlouho se však stávám pomocníkem v klášteře. Vzdávám se svobody libovolně chodit, kam se mi zamane. Slibuji mat-

ce, doktoru de Rivera, paní Ventura de Luna, paní Františce a knězi z kostela svatého Lazara, kam po tři léta chodím na ranní mši svatou, že mě často uvidí.

„Budeš mi chybět“, říká maminka. „Jsi tvrdý, Martine, na svou matku, která má postrádat svého jediného syna. Nechápu, proč chceš být pouhým sluhou v dominikánském konventu. Proč raději nepožádáš, aby ses stal terciářem nebo knězem?“

„Mám tě rád, maminko. A cítím s tebou. Taky znám tvou lásku. Jsou věci, které člověk nevysvětlí ani nejbližším.“

Ani můj otec, když se v Panamě dozvídá o mém odchodu do kláštera, nesusouhlasí se mnou. A jak by souhlasil! Zná své rodiče. Jsou tak hrdí na mé úspěchy v ranhojičství, jimiž vynikám už poslední tři léta výuční služby u doktora. Včera ještě klouček, negramotný, a najednou umím číst, psát i počítat. Kvůli mé zručnosti v péči o nemocné mě zná kdekdo v Limě. Je mi patnáct roků a jsem připraven pro úchvatnou životní dráhu. Chci ji dělat jako poslední a nejmenší mezi ostatními, co žijí v klášteře svatého Dominika.

„Drahá máti, nestarám se o významné postavení. Nemyslím, že si mě Bůh volá pro velkolepé věci v životě. Na to má Bůh jiné duše. Jenže potřebuje také lidi, kteří by pro něho dělali malé věci. Proto se nabízím jako poslední sluha v klášteře pro ty práce, které nechce dělat nikdo jiný. Nechceš se za mne modlit, abych tam mohl dobře sloužit Bohu?“

Maminka si povzdechne. Je z mé volby šťastná i smutná. Najednou se cítí zaskočena pomyšlením, že mám odejít k Otci Františkovi, který je převorem u svatého Dominika.

„Musíš tam opravdu zanedlouho odejít? Nebo snad sám ještě váháš?“ Zdá se mi, že také matka pronáší ta slova tak váhavě a nejistě, jako by si skoro sama odpovídala. Proto jí říkám:

„Setkání s Otcem Františkem de Vega se domluveno na příští týden. Chci žít s bratřími a sloužit konventu. Pamatuji si, jak mi v dětství říká, že mám přijít až později, ale dneska mi, maminko, přichází od něho vzkaz. Jdu tam příští týden.“

Říkám to rozhodně a s jistým nadšením. Maminka to chápe a uznává to. Cítím, že také její srdce se plní zvláštní radostí. Jistě hloubá, co v tom asi je, že se vydávám na jinou stranu než ostatní výrostci v sousedství. Má snad dát za pravdu tomu, co jí paní Ventura de Luna dávno říká, že prý jsem velmi svatý? Těžko. Náš Pán říká, že nikdo není prorokem ve své vlasti a rodině.

DOMOV PODLE MÉHO SRDCE

Po příchodu do služeb dominikánů odkládám své obyčejné šaty a přijímám řeholní oděv – hábit. Je ušit z bílé vlny tak, jak ho nosí kněží a terciáři Řádu bratří kazatelů. Nosím též černý škapulíř. Nějakou dobu nesmím nosit kapuci. Kolem šíje nosím velký růženec. Kohosi v konventu svatého Dominika to udivuje.

„Jak to, že má kromě růžence u pasu ještě druhý růženec na krku?“

„Otec převor proti tomu nic nenamítá.“

Opravdu. Otec převor je potěšen, že já, černý chlapec, jsem ochoten sloužit, a že dovedu tak zručně pečovat o nemocné. Nemá námitek, pokud se u nich osvědčím.

„Zpočátku ti některé věci připadnou divné“, říká mi laskavě. „Snad bude dobré, když ti uložíme malou povinnost. Co třeba stříhat vlasy, Martine? Dovedl bys být lazebníkem?“

„Ano, Otče“, přikyvuji. „Dovedu stříhat lidem vlasy. Tohle dělám u doktora Rivera už dávno.“

Převor se usmívá.

„To je pravda. Zapomněl jsem, že jsi schopný nejen jako lazebník, ale i jako ranhojič. Dobře, Martine. Máš tedy za úkol stříhat všem vlasy. Je nás tu přes dvě stovky. Ani ti nezbude čas, jak budeš zaměstnán. Později uvidíme, co jiného ještě dovedeš. Teď běž za bratrem Vincencem! Dá ti nějaké nůžky a ukáže ti, jak máš správně stříhat vlasy kněžím a bratřím.“

Vydávám se hledat bratra Vincence. Tolik se těším a cestou si říkám:

„Jak je to dobré být zde v klášteře, kde se každý zavazuje k Boží službě! Nikdy nesmím zapomenout děkovat Bohu za dar svého povolání.“

Už týden vykonávám docela dobře úkol konventního holiče. Od bratra Vincence vím, jak mám stříhat vlasy kněžím a bratřím, a jak si poradit se všemi, kdo ke mně přijdou, a splnit svou povinnost. Jednou ráno vidím, že bratr James čeká na stříhání vlasů. Je to velmi zvláštní muž. Studuje na kněze-řeholníka. Pochází z bohaté rodiny v Limě. Každý o něm ví, že je obratný, chytrý a sečtělý, a že za nějakou dobu z něho bude významný učenec.

„Nemám mnoho času, Martine“, říká bratr James po příchodu do místnosti, kde stříhám. „Ostříhej mě, prosím, jak se patří.“

Přikyvuji a chopím se nůžek. Bratr sedí u okna a čeká. Čte knihu, kterou má s sebou. Úplně zapomíná na mou námahu, jak se ponořuje do knihy. Čas od času se usměje sám pro sebe a píše si poznámky. Sotva se ozve vzdálené zvonění, zabouchne knihu a vyrazí ostře:

„Ještě nejsi hotov? Vždyť už zvoní na modlení!“

Přešlapuji z nohy na nohu.

„Ještě chvíli, bratře, vezmu to jenom trošku tady vpředu!“

Bratr James však vyskočí. Najednou poznává, jak má ostříhané vlasy a zrudne. Nechává knihu spadnout na podlahu.

„Hlupáku!“ Křičí. „Nenechals mi skoro žádné vlasy! Už se od tebe nedám stříhat! Copak nevíš, že nosím vlasy na bocích dlouhé a vzadu krátké?“

Klopím oči. „Lituji. Promiňte mi, bratře Jamesi!“

„Lituji? Promiňte? Myslím, že sám jsi politováníhodný. Jak může u nás dělat holiče někdo jako jsi ty? Takový spratek! Pro malé Černochoy je lépe, když zůstanou ve stáji. Starej se raději o dobytek!“

Cítím, jak mi hlava hoří. Jenom koktám:

„Já – vím – nejsem dobrý. – Snažím – se – ostříhat vás – podle pravidel – bratře Jamesi – Dobře víte – každý má mít vlasy ostříhané kolem hlavy na krátko –“

Bratr James se nafukuje:

„Nehádej se se mnou! Vždycky mám vlasy ostříhané tak, jak se mi to líbí. A žádný černý spratek mě nebude učit pravidla!“

Zůstávám úplně zmaten. Víím, že mám pravdu, ale nechci se s nikým hádat, nýbrž sloužit Bohu. Snad bych se měl omluvit takto: „Bratře Jamesi, velmi lituji, že jsem se ti znelíbil.“ Tak to říkám. Načež k němu přistupuji, klekám před ním na zem a políbím mu nohy. To mě uklidňuje. Potom vstávám a s úsměvem povídám: „Mám zde nějaké pěkné pomeranče. Posluž si! Sněž je později, když máš tak málo času!“

Zpovzdálí doléhá druhé zvonění. Bratr James se na mě pohrdavě podívá a vyhrkne: „Hlupáku!“ Načež vyrazí ven v pokoje. Dveře se za ním zabouchnou a já si oddechnu. Když zametám vlasy spadlé na podlahu, napadá mě: „Co mi asi řekne bratr James při příštím stříhání vlasů? Musím přece stříhat tak, jak mám uloženo.“ Opakuji si pro sebe.

Teď žiji v klášteře a nemusím se starat, co si lidé o mně myslí, ani co říkají. Zachovávám řeholi konventu a nic nečekám.

Mám jen starosti s mnoha jinými bratry, kteří mají své vlastní názory na stříhání vlasů. Jenže já zachovávám všechno podle přání Otce převora.

Postupně dospívá každý kněz a řeholník k tomu názoru, že nemá smysl hádat se se mnou, malým mulatem, který je holičem v konventu. Všichni docházejí k mínění, že raději zemřu, než bych porušil řádové pravidlo. A tak si bratr James nechává stříhat své vlasy, jak se sluší a patří, nakrátko kolem celé hlavy.

Kromě toho, že jako sluha stříhám a holím v klášteře svatého Dominika, smím zastávat ještě jiné úkoly. Jako patnáctiletý přicházím sloužit do kláštera. Nikdy nežádám žádnou úlevu.

Tak plynou roky. Jednou mi Otec převor říká: „Mohl bys mimo stříhání vlasů dělat ještě jinou práci. Třeba by ses mohl klášteře starat o šatnu a také pečovat o nemocné.“

„Děkuji vám, Otče převore. Doufám, že tyto úkoly dobře zastanu.“

„Bylo by to dobré.“ Říká převor. „Je zde nemocný Otec Petr. Je to s ním velmi špatné, Martine. Rád bych, aby ses o něj zvláště pečlivě staral. Vyznáš se přece v ranhojičství. Tak si to vezmi za svůj úkol!“

„Já vím, Otče, má velmi bolavou nohu.“

„Je to s ním, Martine, horší než myslíš. Chceme-li zachránit jeho život, přijde o nohu. Ale nechci dělat rozruch.“

„Raději, když tam půjdu a podívám se na něho“, říkám si, ale u dveří Otce Petra se zastavuji. Mám nápad. „Možná, že by Otec Petr měl rád něco dobrého k jídlu.“ To je častý případ tělesně vadných. Když půjdu do kuchyně pro něco zvláštního a přinesu mu to, co má rád, jistě bude mít lepší náladu.

Cestou prosím Boha:

„Drahý Pane, prosím, vnukni mi, co má Otec Petr rád. Kéž poznám, co mu udělá největší radost!“

Je to podivná modlitba, ale když ji pronáším, napadá mě, že by mohl mít rád salát z nějaké zeleniny, mírně kořeněný a snad několik rybiček. Také zelené listy na keřích, které rostou v konventní zahradě, mají dobrou, lahodnou chuť.

„Ano, to je ono, co přinesu Otci Petrovi – salát a rybičky. Díky Bohu za ten nápad!“ Šeptám si a zastavuji se v kuchyni, abych připravil salát pro nemocného. Za chvíli to mám připraveno. Spěchám s tím do cely Otce Petra. V ruce nesu mísu chutně připraveného salátu. V cele je temno. Jen matně sleduji postavu na lůžku. Ve skutečnosti ani nepotřebuji žádné světlo, protože sténání prozrazuje Otce Petra.

„Ó, moje noha! Má noha! Jdi pryč, ať jsi kdokoli! Nech mě zemřít!“

V duchu se usmívám a po špičkách přistupuji k lůžku.

„Otče, to jsem já, Martin.“ Šeptám.

„Martin? Nepotřebuji žádnou péči, ať je to kdokoli. Chci být sám.“

„Směl bych vám otevřít okno, Otče? Budete se cítit lépe. Je zde málo slunečního světla.“

„Pro jméno Boží, dej mi pokoj! Nechci nic a nikoho vidět, když jsem v takovém stavu!“

„Ale, Otče, něco vám nesu.“

„Dobře, tak si to vezmi zase pryč, hochu! Ó, má noha!“

„Drahý Otče, přináším vám pěkný čerstvý salát a rybičky. Copak se na to ani nepodíváte?“

Na tato slova se postava velmi pomalu obrací.

„Salát? Povídáš salát?“

„Ano, Otče Petře. Je zrovna utržený a připravený.“

„Cože – ?“

Vyhublý Otec Petr na mě mžourá rozespalyma očima z polštáře.

„Otevři okno!“ Rozkazuje.

„Kdy že tě uvidím s tím salátem? Doufám, že to uděláš. Už celý den na to čekám, hochu.“

Otevírám okenice tak, že sluneční paprsky zalévají každý kousek cely s nemocným. Na stole stojí mísa salátu. Nemocný po ní dychtivě natahuje ruce.

„Myslíš, že mi to udělá lépe?“

„Modlím se za to, Otče. To je všechno.“

Nemocný kněz bere salát a ochutnává jej, pak ještě další sousto. Pozorují ho a zvědavě se ptám:

„Je to dobré, Otče? Opravdu vám to chutná?“

Úsměv rozjasňuje bolestné rysy tváře usouzeného Otce Petra.

„To je nejlepší salát, jaký jsem kdy jedl. Zítřka mi ho musíš zase udělat!“

Vzápětí vysílám k Bohu střelnou modlitbu: „Bohu díky!“ Děkuji Pánu za obdržené schopnosti k nasycení nemocného kněze. Pak se ale mé oči upírají na bolavou nohu. Je zabalena v plátně. Převor míní, že je to tak špatné, že noha musí pryč. Jaké hrozné pomýšlení pro Otce Petra! Jak by mohl chodit s jednou nohou při své kněžské službě? Jak by sloužil mši svatou? „Snad budu moci něco pro něho udělat“, napadá mě. „Bůh je vždycky podivuhodný, když se k němu lidé s důvěrou obracejí.“

JAK SE BUDUJE DOMOV

Několik dní poté, kdy přináším Otcí Petrovi poprvé salát, sedí tento kněz na lůžku a raduje se. Kdepak je ten bolestivý otok, který ho tak dlouho straší představou ztráty nohy? Když přicházím pozdě v noci dohlédnout na nemocného, kupodivu není vůbec v posteli. Prochází se po cele.

„Martine, jsem vyléčen! Odpoledne po poslední tvé návštěvě se přihodilo cosi krásného. Noha se mi uzdravila. Ó, můj synu! Tys to učinil. Jak jsi mi udělal dobře! Teď už mohu chodit. Jak ti děkuji!“

Zůstávám v úžasu stát. Je to pravda. Noha Otce Petra, který donedávna vyhlíží tak hrozivě, je zahojena. Už ji nebude třeba řezat. Ó, jak podivuhodný je Bůh, že vyslyšel moje modlitby, obětované za nemocného Otce Petra! Není však správné, že mi Otec Petr děkuje za vyléčení své nohy.

„Otče, neděkujte mi za vaše vyléčení!“ Říkám rychle. „Nedělám nic jiného než to, že vám dávám salát a umývám vaši nohu trochou čisté vody. Však to dobře víte.“

„Čistou vodou? Myslím, že je v tom ještě něco, Martine.“

„Čistá voda očistí a noha se dá obvázat.“ Říkám s úsměvem. „Každý by to pro vás mohl udělat, Otče.“

„Jak je to tedy možné, že jsem vyléčen, když tolik měsíců je moje noha tak bolavá? Odpověz mi!“

Usmívám se a začínám urovnávat postel Otce Petra.

„Bůh vás musí mnoho milovat. Jedině náš Pán vás mohl tak rychle vyléčit, Otče. A teď, ať je to jakákoli věc, kterou máte rád, přinesu vám ji až do postele. Snad nějaké ovoce? Nebo něco k pití?“

Otec Petr se usmívá a říká: „Mohu se opět zúčastnit obřadu. Drahý Martine, je mi zase dobře. Jsem schopen zase chodit jako dřív. Promiň mi ošklivá slova, která jsem, ti, kdy řekl. Když uvažuji o tom, jak často jsem tě káral a zbytečně tě volal –“

„Bylo to tak správné“, říkám s úsměvem. „Jsem velmi rád, Otče, že je vám dobře. Opravdu velmi rád.“

A než se Otec Petr zmůže na další slovo, vytrácím se z jeho cely.

O páté ráno se probouzím. Zrovna vyzvání zvon na chrámové věži. Začíná mi nový den mnohahodinového vypětí ve službě Boží lásky. Spěšně vstávám a upravuji lůžko. Podle zvyku v konventu, spím v hábitu, ale bez bot. Nacházím je tam, kde je večer vyzouvám. Vklouznu do nich. Pak jako vždy upnu pozornost na kříž na stěně. Je to tichý, velmi tajemný okamžik. Chladný vzduch venku vibruje, jak opakuje zvuk zvonů z různých kostelů ve městě. O několik ulic domů dále vyzvánějí katedrální zvony hlubokým a majestátným duněním. Na vyvýšeném místě a poněkud dál vyzvánějí bratři z františkánského kláštera. Naslouchám tomu a zdá se mi, že v celém svě-

tě hlaholí zvony. Z věže konventu La Mercedes hlaholí táž hudba zvonoviny a svolává bíle oděné syny svatého Petra Nolaska k modlitbám. Z druhé strany doléhají ke mně zvony z kostela svatého Šebestiána. Tam je místo mého zrození z vody a Ducha, když mě moje maminka přináší ke křtu svatému. Jejich zvuk se každé ráno nese celým královským městem Limou.

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, zdravím Spasitele na kříži. Potom pohlednu na obrazy svatého Dominika a přesvaté Panny Marie, visící na stěně cely. Je ještě šero a tak je jasně nevidím, ale stačí mi to. Každé ráno chvíli prodlím před obrazy svých nebeských přátel, abych si jejich prostřednictvím vyprosil o celodenní pomoc. Dělavám to od příchodu do konventu. Dnešní ráno není výjimkou.

„Drahá, požehnaná Matko Boží, vypros mi, abych byl tento den všem užitečný!“

„Svatý Otče Dominiku, veď mě, ať při práci i při odpočinku mluvím s Bohem nebo o Bohu!“

„Svatý Josefe, oroduj za mne a za nás všechny v tomto klášteře a chraň nás od všeho zlého!“

Otevírám dveře a vycházím do předsíně. Den co den ministruji nějakému z dominikánských kněží při slavné hostině lásky. Někdy je to v některé z přilehlých kaplí v konventu, ale dnes u Růžencového oltáře ve veřejném kostele, který přísluší klášteře. Když procházím chladnou chodbou, vzpomínám si, jak často prosím u tohoto oltáře Pannu Marii o pomoc. Už jako malý chlapec si zde vyprošuji pomoc, takže pak mám odvalu přiznat se matce, že poslední peníze, svěřené na nákup potravin, mají už zase chudí.

Kdypak bych snil o tom, že bych někdy směl přísluhovat o tohoto oltáře při mši svaté, oděný v bílém rouchu dominikánského řádu? Jak podivuhodné jsou cesty Boží! Slavná hostina lásky pokračuje, a já smím odpovídat modlícímu se knězi latinsky, kterou si osvojuji. Pak cinknu zvonkem. To upozorňuji lid na čas pro svaté přijímání. Moje srdce plesá radostí. Je to jeden z těch dní, kdy mám od převora dovolení přijmout Tělo Páně. Za mých časů ještě není dovoleno přijímat Pána Ježíše ve svatém přijímání každý den.

„Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo, a má duše bude uzdravena.“ Šeptám v kleče u svatostánku, zbudovaného nákladem jednoho bohatého Španěla.

„Kéž by bohatí lidé pochopili podivuhodný dar, který se jim dává v Eucharistii! Vždyť v celé Limě není muže ani ženy, kteří by nevěřili, že když onemocní, tak potřebují léky k uzdravení. Zapomínají však na to, že také jejich nemocná duše potřebuje Lék léků – Eucharistii. Duše je ochablá, skleslá, unavená. Nutně potřebuje Lék, aby byla silná a radostná. Kéž by lidé přijímali Léky, které nám nabízí Bůh, podivuhodný Pokrm a Nápoj, a který je samotný Bůh! Po svatém přijímání by pomohli sobě i ostatním, aby byli lepší a dokonalejší než předtím! Mnozí to však nechápou, jak to má být. –

Ó, přijď do mého srdce, Pane!“ Prosím. „Buď lékem mé duše ve všech jejích potřebách!“

Po mši se zdržím v kostele. Setrvám v tichém usebrání s tváří v dlaních. Cítím, jak se celý plním radostí. „Bůh je v mém srdci. – Bože, učiň mě ještě horlivějším! Splň mou touhu, abych pomohl všem, kteří to nejvíce potřebují!“

Jenže práce nepočká. Musí být vykonána. Teď je na řadě úklid chodeb, sálů, pomoc v konventní kuchyni a v zahradě. Otec převor mi svěřuje záhon půdy k pěstování léčivých bylin. Okopávám zákon a vytrhávám plevel. Čekají na mě tři nemocní bratři, až jim přinesu snídani. A tak po chvíli setkání s Pánem a jeho uvítání v příbytku svého srdce následuji do konventu kněze, kterému při mši přísluhuji. Teď vidím, že všechno je modlitba, totiž všechno má být prostoupeno modlitbou a díky Bohu zušlechtěno – když zametám, když pracuji v zahradě, když pečuji o nemocné. Hlavně abych to obětoval Bohu Stvořiteli, jemuž jsem se jednou provždy daroval. Celý den obětovat všechnu svou práci k větší cti a slávě Boží.

Jsem chudý a mám černou kůži. Tak o mně smýšlí lidé světa. Vím však, že jsem v Boží lásce. Bůh nikdy neopustí duši, která se mu naplno odevzdá. Po skončení všech prací v domě vycházím do zahrady. Je překrásný den. Slunce jasně svítí. V dlouhých řadách rostou sazenice, které tu už několik měsíců vysazuji. Cítím se tu šťasten. Půda je dobrá, rostlinám se daří. Otec převor říká, že zahrada, kterou obdělávám, přináší konventu prospěch. Vynáší. Prodáváme čerstvou zeleninu. Jsou zde také rostliny a keře, ze kterých připravuji léky. Je to dobrý nápad, protože konvent je chudý.

Najednou však slyším Otce převora, jak mluví o tom, že konvent dluží velkou částku peněz. Sotva se o tom trápení dozvídám, hned přemýšlím, jak bych mohl pomoci. Spěšně čistím zahradu od plevele a sázím tu dlouhou řadu bobů. Jaké je to velké trápení, když konvent vězí v dlužích! Jsem tak ponořený do myšlenek nad touto těžkostí, že ani nepostřehuji přicházet bratra Michala do zahrady. Je sakristiánem. Je mnohem starší než já. Pečuje o roucha, která nosí kněží při mši svaté. Čistí také svíce na oltářích a připravuje hostie a víno ke mši svaté. Připravuje oltář, aby byl vždy čistě prostřen.

„Ave, Martine!“ Volá na mě. „Kdepak jsi?“

Překvapeně sleduji, že bratr Michal nese v náručí jakési prádlo z oltáře a tváří se velmi rozmrzele.

„Tady jsem.“ Ozývám se a zvedám se od práce. „Není dnes krásný den? Podívej na ty fazole! Nejsou pěkné?“

Ústa bratra Michala se ušklíbnou, když odsekne: „Pchá! Fazole? Kdopak se stará o fazole, jestli jsou pěkné nebo ne! Podívej se na oltářní prostírání! Co je proti tomu pár fazolí?“

Pozorně sleduji pěkné oltářní plátno, ale plné děr.

„Proč je plné děr? A celý okraj je roztřepený! Jak se to – ?“

„Ty to víš nejlépe!“ Odpovídá bratr Michal dotčeně. „Krasy a myši v sakristii všechno rozežerou. Ale s tím je konec! Už nebudou ničit všechny oltářní prostírání! Právě s tím jdu od Otce převora. A jdu s příkazem. Máš ihned odstranit ty hrozné potvory ihned odstranit! Dneska je jejich poslední den!“

Jsem ohromen. Srdce se mi málem zastavuje: „Cože? Odstranit je? Ale jak, bratře Michale? Mám snad vyhubit ta Boží stvořeníčka? Nechtějí dělat škodu. Ani neznají cenu plátna –“

„Dost pošetilostí!“ Přerušuje mě bratr. „Nehádej se se mnou! Slyšíš, co říká Otec převor!“

S těmito slovy se bratr Michal otočí na patě a rychle mizí ze zahrady. Sleduji ho a je mi z toho strašně smutno. Opakuji si: „To je moje vina, že ty oltářní látky jsou tak poničeny. Kolik hladových psů a koček, kteří se během dlouhých let objevují v klášteře, dostává ode mně krmení! nakrmil! Výsledkem je přemnožení těch malých hlodavců. A já zapomenu nakrmit také tato Boží stvořeníčka – krasy a myši! Udělat to včas, tak dají pokoj látkám v sakristii.“ A obviňuji se dál: „Jak jsem bezohledný! Konvent vězí v dluzích a já ještě přidávám Otci převorovi další vydání. Co s tím?“

Pokud jde o zodpovědnost, zdá se mi nespravedlivé, že krasy a myši mají být vyhubeny. Je přece hříšné jíst, když jiný tvor trpí hladem. – A teď ten strašný příkaz Otce převora! Vyhubit všechny krasy a a myši v klášteře!“

Jak tak trhám plevel v zahradě, najednou mám nápad. „Ta malá stvořeníčka se jistě zachrání, když udělají, co jim přikáží. Hlavně vyhledat krasy a poprosit je, aby svolali své druhy do zahrady. A stejně tak i myši. Vysvětlit jim, že není dobré škodit látkám v sakristii. Také jim ale slíbit, že nikdy nestrám jejich strádání hladem, zůstanou-li ve stodole. Tam je místo pro jejich krmení. Sám je nakrmím, aby neškodily jinde.“

Příští ráno zahlédnu několik z těch Božích tvorečků za křoviskem. Vyhřívají se na slunci. Jsou úplně krotcí a vyhlížejí přátelsky. Odkládám pohrabáč, opřu se o strom, načež na ně mávám.

„Pojďte sem, moji malí! Musím vám říct něco důležitého.“

Krasy kupodivu neutíkají, ale začínají nastavovat uši. Sbíhají se ke mně, jako by naslouchaly, co jim chci říkat. Jak tak klečím na rozehřáté zemi a uvažuji, co říct, ty tam jsou všechny moje starosti. Najednou vidím, že každý život má být v úctě, protože je stvořen od Boha. Kéž by každý tvor a všichni byli šťastní! Volám je: „Pojďte sem!“

SRDCE DÁM ZA TVŮJ DOMOV

V minulých týdnech se každý v našem klášteře náramně podivuje a také já jsem příjemně překvapen, že se mi ti nejmenší tvorečkové opravdu podobují a opouštějí konvent, aby žili ve stodole. Začínám jim tam nosit potravu. Bratr Michal už nemá důvod k stížnostem, že ta malá stvoření ničí oltářní prádlo v sakristii. Nyní si žijí v pokoji a míru ve stodole, kam jim den co den nosím krmení.

„Zvláštní věc“, kroučí nad tím hlavou bratr Michal. „Povídá se, že ten chlapec má zvláštní porozumění pro zvířata. Nikdy však nezapomenu, jak promlouvá ke krysám v zahradě. V tu chvíli dochází ta jeho zpráva ke každé kryse a myši. A najednou jsou všechny na svém místě. Nevěřil bych, kdybych to neviděl na vlastní oči, jak vylézají ze svých děr, aby následovaly vůdce. Vydávají se úplně sevřeným šikem z konventu do stodoly.“

Třebaže krysy a myši už neničí bratru Michalu plátno v sakristii, sužují náš konvent svatého Dominika ještě jiné věci. Věžíme po krk v dluzích. Otec převor neví, kam se obrátit pro peníze, které naléhavě potřebuje. Poměry jsou stále horší a horší, i když je na tento úmysl obětováno mnoho modliteb.

„Proč nemohu přijít na něco, čím bych pomohl?“ Opakuji si často. „Otcové a bratři jsou ke mně celá léta tak laskaví. Je to pravda, že bych jim měl nějak pomoci, když jsou v nesházích.“

Míjejí však dny a nedostávám žádný nápad, jak pomoci. Jak bych jen mohl já, černý chlapec, opatřit peníze, když si tu ve městě každý myslí, že lidé tmavé pleti jsou dobří leda jako otroci, aby dělali pro bílé pány až do doby, kdy zemřou vyčerpáním?

Jednoho rána vidím Otce převora vycházet branou z kláštera. Nese nějaké velké obrazy. Zdá se mi, že míří k tržišti. Na chvíli se zarazím a sleduji ho. Moje srdce soucítí s chudým Otcem.

Slunce bohatě zalévá zlatými paprsky obrazy a také odhaluje strhané rysy na jeho kněžské tváři s prošedivělými vlasy. Dlouho ho sleduji, jak nese drahocenné obrazy, aby získal nějaké peníze k úhradě dluhů.

„Ó, Bože! Porad' mi!“ Šeptám. „Už devět let zde žiji v klášteře sv. Dominika, dostávám stravu, oděv, přístřeší. Nyní mi, prosím, dovol, ať smím bratřím nějak pomoci, když mi oni tak dlouho pomáhají. Kéž Bože vyslyšíš tuto moji modlitbu!“

Náhle mi bleskne hlavou šťastný nápad: „Což takhle rozběhnout se za Otcem převorem? Nabídnou se, abych byl místo obrazů prodán já sám? Jsem mladý a silný. Kolik bohatých lidí v Limě by mě ochotně koupilo jako zvlášť zdatného otroka a dobře by převorovi zaplatilo?“ A tak tu stojím se smetákem v ruce a velkou touhou ve svém srdci. Je mnohem lepší dávat, než přijímat.

Otec převor je velmi překvapen, když mě o pár domovních bloků dále sledává po svém boku. Běžím totiž z kláštera a nyní uhnáný a bez dechu ze sebe vyrážím:

„Otče! Neprodávejte – ty obrazy! Prosím! Prodejte raději mě!“

Převor na mě zírá jako opařený. Jeho srdce tíží trápení s úřadem představeného. Sotva však uvidí moje oči zářit láskou, radostí mu srdce poskočí.

„Cože, Martine? Tebe a prodat?“

„Ano, Otče, jako otroka. Šel bych k takovému pánu, který by se mnou zacházel, jak zasloužím. Je to jedno, pro koho bych pracoval. Pro mně není žádná práce těžká. U svatého Dominika mám opravdu klid a čas, a já to vím –“

Převor mi laskavě klade ruku na rameno.

„Kdopak ti to namluvil, můj synu?“

„Nikdo, Otče. Ale opravdu jsem dost silný a myslím, že by se našel někdo, kdo by mě chtěl koupit. Nemohu jít na trh už nyní a poptat se?“

Převor se těžce opře o zlaté rámy obrazů.

„Dávno vím, Martine, že jsi dobrý hoch, laskavý a ušlechtilý člověk, ale ani ve snu by mě nenapadlo, že bys mohl jít se svou láskou k bratřím do takové krajnosti.“

Pohlíží mi do očí. „Za tvou mladistvou horlivostí vidím tvou velkou duši.“

Najednou mi říká:

„Martine, my v klášteře svatého Dominika nebudeme nikdy tak chudí, že bychom se s tebou chtěli rozloučit. Co tě to napadá? Nechat tě od nás odejít? Nikdy!“

„Ale Otče, je to jediná možnost, kterou bych získal peníze na zaplacení dluhu.“

„Můj synu, jsou také věci, které se za peníze koupit nedají, a to je jedno věrné srdce. A teď běž a už se s tím netrap! Uvidíš, že bude o nás o všechny dobře postaráno.“

Přikývnu, ale přesto váhám. Moje srdce je stále unesené novým nápadem. Můj plán se mi zdá docela dobrý. Otec převor mě asi nechápe a neví, jak jsou bohatí lidé v Limě dychtiví po mladých a zdatných černých otrocích, a jak dobře by za mne zaplatili. „Snad jsem to měl lépe a více vysvětlit.“ Říkám si v duchu. Převor jakoby uhodl moje myšlenky, říká:

„Ne, můj synu, nemusíš mi nic říkat. Dobře ti rozumím. – Ale počkej, zrovna mně něco napadá.“

„Ano, Otče?“

„Už jsi u nás desátý rok.“

„Ano. Je mi už dvacet čtyři roků a jsem zdravý a velmi silný. Myslím, že mi dovolíte, aby si mne někdo koupil za otroka.“

„Můj synu, slyšíš přece, co si o tom myslím. Napadá mne však, Martine, že je také na čase, abys měl trochu volna. Přeji si, aby ses odpoledne při-

pravil na dovolenou. Vydáš se na náš venkovský statek v Limatambo. Taková změna prostředí ti přijde vhod. Zůstaneš tam dva týdny a nebudeš se trápit žádnými starostmi. Rozumíš?“

Jsem překvapen, ale převor už pospíchá dál. Chvatně mi uděluje pože-
hnání na cestu a míří s nákladem obrazů ulicí dolů.

„Bože, kéž se na trhu najde někdo ochotný koupit od Otce převora tyto ob-
razy!“ Modlím se na zpáteční cestě.

Podle pokynu se vracím do konventu. Odpoledne se připravuji na cestu do
našeho řeholního domu ve vesnici Limatambo. Je vzdálena asi deset mil.
Rostou tam na velkých plantážích olivy, bavlníky, cukrová třtina. Příští den
už kráčím po zaprášené cestě a s velkým zalíbením si prohlížím zelenou kra-
jinu. Jak krásně je zde na čistém venkovském vzduchu, plném ptačího zpě-
vu, v olivových hájích s kvetoucími květinami v zelené trávě!

„Když Otec nedovolí prodat mě za otroka,“ říkám si, že bych snad pře-
ce jen mohl nějak pomoci. „Třeba poprosit bohaté lidi v Limě, aby mu pomohli
zaplatit dluh.“ Uvažuji. Asi tři míle od našeho statku potkávám tři rozedrané
děti, jak sedí u cesty. Mají tmavou pleť. Jejich rodiče asi žijí v nějaké chu-
dobbé chatrči. Děti sbírají lesní plody a pochutnávají si na nich.

„Haló!“ Volám s úsměvem na dvě děvčátka a chlapce. „Jak se máte?“

Děvčátka na mě ustrašeně pohlíží. Chlapec je nebojácnější.

„Máme hlad.“ Říká. „Nemáte něco k jídlu?“

Mrknu se na košík na rameni. Mám v něm trochu chleba a ovoce. Právě
s tím počítám, když se vypravuji na cestu, že třeba cestou potkám někoho
hladového, kterému by se dalo pomoci. Už mi sice také hlady v břiše kručí,
ale vím, že až dojdu na náš klášterní statek v Limatambo, jistě tam dostanu
najíst. Rodiče těchto dětí jim asi mohou dát jen málo, aby se najedly do syta.

„Mám tu trochu chleba a nějaké pomeranče.“ Říkám. „Pomůžete mi
s tím?“

Dětské oči zazáří. „Opravdu smíme?“

Také děvčátka mi odpovídají úsměvem na můj úsměv. Hned se přestáva-
jí ostýchat.

„Jak se jmenujete?“

„Petr – Marie – Klára.“

Děti usedají pod jednu z palem, lemujících cestu. Chléb i pomeranče rych-
le mizí. Nakonec si říkám, že stejně ani nemám hlad.

„Nic nenechávejte!“ Povídám dětem. Na ta slova Petr obrací košík vzhůru
dnem. „Už tady není ani sebemenší drobeček. Už dlouho hladovíme, takže
nic nezbyvá.“

Maličká Marie s černými copy se mi šplhá na klín.

„Jsi hezký. Proč nosíš takové bílé šaty?“

„Patřím k dominikánům.“

„Cože – Co?“

Směji se jí do černých očí.

„Víš, Marie, dominikán je člověk, který dává život Bohu a pomáhá sobě i druhým na cestě do nebe.“

Klářiny prsty se dotýkají mého rukávu.

„Ale nejsi kněz, že ne?“

„Nejsem.“

„Kdo jsi?“

„Patřím k velké rodině svatého Dominika. Náš Otec Dominik je svatý. Miluje Boha a taky malé děti. Víte o něm něco?“

Děti vrtí hlavou.

„Vypravuj nám o něm!“ prosí. „A také o Bohu.“

Zůstávám v Limatambo dva týdny. Třebaže mám volno, pomáhám, kde se dá. Každé ráno chodím ven na plantáže, kde slunce září a vane chladivý a čerstvý vítr. Dělán, co se naskytne. Hned sázím olivy, hned pasu ovce a krávy, a chválím je, že jsou dobré pomocnice lidí. Protože znám mnoho z ranhojičství, není pro mě těžké ošetřovat zvířata a léčit jim bolavá místa. Chce to trochu obezřetnosti a šikovnosti, a za chvíli se mě zvířata přestávají bát, když mě vidí blížit se k nim v bílém hábitu.

„Jsi skvělý a zázračný.“ Chválí mě bratři v Limatambo. „Musíme požádat převora v klášteře u svatého Dominika, aby tě posílal za námi častěji.“

Dva týdny jsou však brzy u konce. Víím, že se blíží čas k návratu do kláštera. Dovolená na statku mi přichází vhod. Dělán mi dobře, když se mohu procházet plantážemi na venkově a navštěvovat ty, kdo žijí poblíž. Už tu znám každé dítě. Prožívám zde mnoho šťastných hodin vyprávěním učení víry a strhujících příběhů z evangelia.

„Vracím se do Limy“, říkám jednoho dne chlapcům a děvčatům. Jejich tváře pohasínají.

„Něco vám připomenu.“

„A co?“ Ptá se Petr.

„To, že tě s Bůh miluje, když jsi hodný, a že žije ve tvém srdci.“

„Když ale jsem jen špinavý domorodec –“

„Jsi takový, jakého tě Bůh stvořuje. Bůh si přeje některé lidi bílé, jiné černé, další rudé. Bůh chce mít na světě různé lidi, aby setrvali a přebývali na svých místech.“

„A jak může vznešený Pánbůh žít v mém srdci, když nejsem bílý?“

„Bůh tě miluje, dokud je tvá duše čistá a dokud jsi dobrý ke všem lidem a žiješ pro Boha.“

Děti přikyvují. Tak si tyto chudé děti z Limatambo osvojují první životní lekci, kterou mnoho dospělých lidí na světě pořád ještě nechápe.

SLIBUJI TI VĚČNOU LÁSKU

Už delší čas po své dovolené v Limatambo pobývám v klášteře svatého Dominika, když mě najednou Otec převor překvapuje zprávou:

„Už nebudeš pouhým bratrem pomocníkem v konventu. Přijmeme tě do našeho řádu jako řeholníka.“

„Otče převore, toho nejsem hoden!“ Koptám. „Nezasloužím si takové vyznamenání. Chci být jen trochu užitečný při práci v zahradě, v kuchyni –“

„To mi, Martine, nemusíš dokazovat. Už dávno si tu všichni myslí, že bys měl být jedním z nás. Tak to právě zařizují. Teď budeš v řádu jako jeho člen. Přijmeme tě mezi sebe obvyklým obřadem. Můžeš poslat zprávu rodičům, sestře a těm, které máš rád. Jen ať přijdou!“

„Ano, Otče převore“, říkám jedním dechem. Toho dne nemohu myslet na nic jiného. Stávám se jedním z bílých bratří. Oni sami mně oblékají do bílého roucha se škapulířem a kapucí, a opatřují novým růžencem.

Při slavném skládání slibů jsem přijat a uznán za zvláštního přítele Božího. A protože skládám slavné sliby, dělám od té doby každou malou věc dokonaleji, takže mám v životě více zásluh a milostí od Pánaboha. Zním jsem ovšem své dobré vlastnosti a schopnosti i nedostatky.

Vím, že mi Bůh ukáže mnoho odstínů milosti, ale jsou to v podstatě dary pro Boží slávu a spásu duší. Bohu náleží čest a chvála, neboť jakékoli dobro činí k své oslavě. Nejsem hoden žádné pocty, když přemýšlím o svých nedokonalostech a pochybeních. Nyní to však nemohu dokazovat, neboť to říká Otec převor a proto poslouchám. Moje rodiče i prastrýc na hoře v Guayaguil jsou šťastní, když se dozvídají, že se mi dostává této pocty. Také sestra Jana, která je už vdaná a žije v Limě, se raduje.

„Děj se vůle Páně a ne moje“, říkám nakonec. „Kéž jsem s Boží pomocí opravdu dobrým bratrem dominikánem!“

„Ať Bůh dokoná v tobě dobré dílo, které v tobě započalo.“

Trochu se ostýchám vycházet v hábitu i s kapucí. Nerad bych, aby se moje povýšení projevilo navenek.

Ačkoli jsem teď plnoprávným členem řádu, moje práce zůstávají navenek stejné. Zametám sály, pečuji o nemocné, uklízím šatny, zásobuji chudé a pracuji v zahradě. Pěstuji zeleninu pro kuchyň a květiny na různé oltáře a do kaplí. Jednoho parného dne si při siestě uvědomuji, jak je to dobré, že mám dost práce a mohu být užitečný druhým. Dokud náš Pán žije na zemi, je vždycky plně zaměstnán. Ne pro sebe, ale pro druhé. Dneska mnoho lidí naříká na svou práci. Jen málokdo považuje svou práci za požehnanou. Myslí jenom na to a denně sní o tom, jak vydělat hodně peněz, aby mohli žít pohodlně. Takové smýšlení není správné. Pracovat, když je ta práce obětována Bohu ve spojení s Kristovými zásluhami, je největší odměna už zde na

zemi a jednou bude tato práce odměněna samotným Bohem na věčnosti. Co může člověk očekávat od tohoto světa?

Jednou ráno, při ostříhování růží v zahradě, slyším velké mávání křídlů. A už je to tady. Vidím zraněného ptáka, jak bezmocně mává křídly. Jeho lesklé oči na mě pohlížejí, jako by žádaly o pomoc.

„Můj Bože, buď mu milostiv!“ Volám. „Vždyť má zraněnou nohu. Kape mu z ní krev!“

Shýbám se k němu. Má poraněnou nohu. Asi ho někdo zasáhl kamenem nebo snad někdo nalíčil past a způsobil mu zranění. Jemně ho objímám a kladu na zem, abych mu zajistil kost dlahou.

„Bratře ptáku“, povídám, „netrap se! Můžeš žít v naší zahradě, dokud se neuzdravíš. Vidíš tam ten pramen? Tam vždycky najdeš studenou vodu k pití. Potravu ti přinesu.“ Zdá se, že mi pták rozumí. Sotva jsem hotov, škube sebou. Blíží se sem totiž chromý pes, který bolestí kňučí. Zvíře je velmi hubené a jeho černý kožich je celý zakrvácený. Tak zase přichází jedno Boží stvoření, které trpí bolestí.

„To máš ze rvačky, že ano? Pojď sem, starý brachu, ať se na tebe podívám.“

Černý pes ke mně přichází a klade mi hlavu do klína. Smutně kňučí.

„Inu,“ povídám a jemně mu probírám černou srst na hlavě, „to máš od nějaké šelmy a taky máš zchlomou nohu. Co mám s tebou dělat?“

Psí oči na mě přihloupěle hledí a budí můj soucit. S úsměvem mu povídám: „Nekoukej se tak smutně! Určitě to není vážné. Napřed ti umyji hlavu a vyčistím ránu, aby se tam nedostalo něco, co by ránu zhoršilo – a pak ránu obvážu. Pojď sem, bratře pse, uvidím, co se dá dělat.“

Když se vracím do konventu, pes už za mnou kulhá. Brzy se oba ztratíme v mé prosté celičce. V krátké chvíli se mi daří zručnými prsty vyčistit mu ránu a obvázat ji. Černý pes vrtí ocasem a cítí se lépe.

„A teď se postaráme o tvou kulhavou nohu“, povídám psovi. Ale jak tak mluvím, slyším zvonění k obědu. Pohladím psa po hlavě a povídám:

„Teď musím odejít, ale neboj se! Jsem vedle. Klidně tu lež u mé postele! Nechoď nikam obtěžovat! Brzy se vrátím. Rozumíš?“

Pes vrtí ocasem. Projevuje radost nad tím, co má dělat a co mu povídám. Dlouho se u oběda nezdržuji. Na stole leží talíř se zeleninou, několik kousků chleba a proutěný košík. Rychle to беру a pospíchám ze dveří konventu. Je právě jedna hodina. Nemohu nechat své chudé přátele dlouho čekat. Jakmile se vynořuji u zadní brány, to je vítání a jásání, když mě zástup chudých vidí! Čeká na mě aspoň padesát mužů a žen a nějaké děti. Hlavně žebráci, a vidím, že se dostavuje skupina starých známých. Jsou to služebníci těch pánů, kteří nejsou dost bohatí a spoléhají na dobročinnost mých rukou.

„Bratře, mohu dostat kousek chleba?“ Volá jedna žena ze zástupu.

„Něco pro mne!“ Prosí malý otrhaný klučina, natahující ruce k mému hábitu.

„Kdybys tak měl trochu ovoce“, šeptá mi jedna služebná do ucha. „Moje paní stůně. Modli za ni, třebaže ji neznáš!“

Usmívám se na zástup, pak pronáším několik slov modlitby nad mísou zeleniny a kousky chleba. Každý ta slova zná, ale já je nikdy nezapomínám opakovat: „Pane, požehnej a rozhojni tento pokrm, který přijímáme z tvé štědré ruky, a nasyt' všechny, kteří sem přicházejí.“

Potom s radostí rozdávám v bráně potravu chudým. Trvá to asi hodinu. Cizinec by se mohl vynadivit nad tím, že zeleniny na míse a kousků chleba v košíku, jak se zdá, neubývá. Nicméně, na padesát hladových je nasyceno. A pokud si někdo ještě přeje vzít s sebou něco z potravin, dostává, co si přeje. Je to přímo zázračné. Nikdy nedívám ani do košíku ani do mísy. Sleduji pouze to, jak potraviny jdou z mé ruky do ruky chudšasům, a jen toužím, aby toho bylo dost pro všechny.

„Bůh ti žehnej, Martine!“ Volá na mě zástup, když mají všichni dost. A nemohou se zdržet, aby mi neprovolali slávu. „Kéž tu s námi zůstaneš mnoho let!“

„Děkuji vám, moji přátelé“, odpovídám jim s úsměvem. „Nezapomeňte se za mne pomodlit!“

Pak si ale povzdychnu. Přece jen je té potravy málo pro tak velký zástup chudých. Proto hned obětuji krátkou modlitbu na poděkování za tento Boží zážrak. Když se potom brána zavírá, mířím do stodoly. Tam mám další přátele. Jsou tam krysy a myši, které už nezlobí sakristiána kousáním oltářního prádla. Ta malá stvoření už do konventu nechodí a zdržují se, podle mého pokynu, jen ve stodole. Voní tu čerstvé seno. Přináším jim chlebové kůrky a odřezky zeleniny. Je tam fenka se svými štěňaty, vedle zase kočka s koťaty.

„Tady je váš oběd, milí přátelé!“ Volám na ně zvesela. Kočka se vzdaluje od koťat, aby hbitě přiskočila až ke mně a začala se lísat. Bílý psík se rozbíhá k misce plné zeleniny. A kočka za ním. Nemohu se smíchy udržet při pohledu, jak oba dva jdou po žrádle. Psi a kočky jsou vždy nepřátelé, ale tady jsou kupodivu přáteli. Chvilí to sleduji a uvažuji, jak se člověk může z toto obrazu poučit.

Jestliže se zvířata mohou naučit spokojeně žít pospolu, proč by tak ve světě nemohli žít lidé různých ras? Šešest činí konec mým úvahám.

Z děr ve stodole vykukují myšky. Jsou hladové a cítí potravu. Je jasné, že se bojí přiblížit ke kočce a psovi. Jejich bystrá očka hledají mou tvář a já to hned postřehuji. Skláním se a jednu po druhé vytahuji z díry.

„Pojďte ven!“ Zvu jsem je laskavě. „Oni vám neublíží.“

Pes a kočka přestávají žrát a začínají honit ta malá stvořeníčka zpátky do díry. Ale jsem tu ještě já.

„Nechte je! Sám Bůh je stvořil, jako učinil vás i mne!“

Pak znovu vábím myšky k misce. Za chvíli se už všichni ti Boží tvorové živi současně z přinesené potravy.

MILUJI TĚ

V Limě máme ještě druhý dominikánský konvent. Také tam někdy pobývám. Je asi míli daleko. Je zasvěcen svaté Maří Magdaléně. Jednou měsíčně tam chodívám navštívit svého dobrého přítele, Jana Masiase. Je to náš laický bratr. Je o šest let mladší než já. Je to rodilý Španěl. Už jako chlapec pocituje podobně jako já touhu vstoupit do řádu. A tak za nějaký čas, když přichází do Limy, žádá o přijetí do tohoto konventu. Dnes už je dávno přijat. Otec převor na něho působí mocným dojmem. Jako každému novému členu stanoví Otec převor nějaký úkol. Ukládá mu podávat jídlo chudým prosebníkům. Každého, kdo zazvoní u brány, vlídně pozdraví.

Jednoho slunného odpoledne kráčím ke konventu svaté Maří Magdaleny. Myslím na bratra Jana. Má tento měsíc volný den. Když si bude přát, může jít s ostatními bratry na malý výlet do Limatambo nebo může využít tohoto volna jinak. Obyčejně zůstávám ve volných dnech ve městě. Povídáme si s bratrem Janem a modlíme se. Cestou uvažuji: „Jsem zvědav na Jana Masiase. Obávám se, že nevytrvá ve svých modlitbách a pokání.“ Zrychlují chůzi, zahýbám za roh a mířím k těžkým dřevěným dveřím. Vedou do ulice. Je tam provaz se zvonkem. Zatáhnu vši silou. Jedno malé okno se otevírá a Jan Masias z něho vyhlíží ven.

„Pochválen buď Ježíš Kristus!“

„Až na věky věků. Amen.“ Odpovídá mi. Pak se usmívá a dodává: „Bratře Martine, to jsem rád, že jsi tady. Rád tě vidím.“

Když se mi otevírají dveře vstupuji. Vysoká stěna mi zakrývá výhled na překrásnou konventní zahradu. Mnohé věci, obsažené v lásce Kristově, včetně blížejské lásky k bratru Janovi, zůstávají skryté.

„Jsem tak rád, že s tebou mohu strávit odpoledne. Ty si myslíš, že tě jdu trápit s dotazy na tvé zdraví. Počkej, ať se na tebe podívám!“

Jan se usmívá a opírá se zády o opěradlo židle.

„Neboj se, Martine! Už jsem úplně zdrav. Díky Bohu! A smím dodat, komu ještě?“ A dívá se mi významně do očí. Oba umlkáme. Napadá mě, vydat se zpátky dozadu zahradou.

„Pamatuješ na bratra Aloise?“

„Toho s těmi pořezanými prsty?“

„Správně. Nikdy nezapomene na to, co jsi pro něj, Martine, udělal. Tak boľavá a oteklá ruka! Div, že o ni nepřišel. – Ještě, že ses na něj podíval –“

„Jen trochu léčivého prášku, bratře Jene. To by pro toho chlapce udělal každý.“

Jan Masias se usmívá. Nemá ve zvyku mi odporovat. Ví, že se nikdy nechlubím žádnými zvláštními uzdravovacími schopnostmi jako svými. nechlubím. Když však přichází doba, když má být bratr Alois Gutieres vysvěcen na

kněze, děkuje právě mně, Martinovi, že má zdravé obě ruce, kterými přináší Nejsvětější Oběť mše svaté.

Odpolední slunce ubíhá a zastihuje mě s Janem v koutku konventní zahrady. Hlavně se tu modlíme, potom mluvíme o Bohu a o potřebách svých svěřenců, o misiích v nesmírně vzdálených zemích, o chudých a nemocných ve městě. Stejně jako já také Jan Masias krmí chudé v konventní bráně. Nejvíce času vynakládá na to, aby přinesl trochu štěstí do míst, kde se krčí smutní a sklíčené lidi.

Stejně jako Jan i já jsem to všechno dělám z lásky k Bohu. Tak tu oba nerušeně sedíme pod třemi palmami. Chvillemi se rozhlížím a sleduji přítele.

„Kolik lidí žije ve vašem konventu?“

„Přes sto kněží a bratří.“ Odpovídá Jan.

„Nikdo jiný?“

„Myslím, že asi tucet terciářů a také muži, kteří nám pomáhají za stravu a přístřeší. Znáš to z mládí. Teď už patří mezi mnichy v klášteře svatého Dominika.“

„Vím, ale kdo jiný tu žije mimo kněží, bratří a terciářů?“

Bratr Jan vrtí hlavou: „To je všechno. Snad leda těch šest sirotků, vloni nalezených na ulici. Bezdomovci. Tak je Otec převor bere pod naši ochranu.“

„To je to, co míním. Těch šest sirotků. Jsou to chlapci, vím, ale co osiřelé dívky?“

„Proč se na ně ptáš?“

„Srdce se ptá, bratře Jene. Víš, v našem městě je několik míst, kde najdou útulek různí malí bezdomovci. Někteří chlapci a dívky jsou v péči našeho konventu. Tím se ale neřeší bída všech ostatních. Pro dívky je to těžké, protože ke svatbě potřebují věno. Od té doby, co má většina bohatých otroky, nemají dívky dost příležitosti vydělat si a našetřit si věno. Co se stane s těmito chudými dívkami?“

Jan Masias pokyvuje chápavě hlavou. „Některé z velkého utrpení a bídy zemřou. Já vím – a ostatní sklouznou na scestí.“

Na delší dobu se odmlčuji. Jsem příliš zaujat uvažováním. Nejlepší by bylo opatřit pro dívky jistou částku peněz na věno. Tak získají pomoc pro další život. Pro chudé dívky je to tvrdé. Náboženské sdružení v Limě něco obratně podniká s podíly, ale mé srdce krvácí pro ostatní. Kam se podějí? Za chvíli se obracím na bratra Jana.

„Snad by v té záležitosti mohl pomoci don Mateo. Je velmi šlechetný, když ho někdo o něco požádá.“

Jan přikyvuje a říká: „Don Mateo? Ovšem. Velmi dobrý člověk. Jdi, a uvidíš ho odpoledne, cestou do konventu svatého Dominika.“

„Třeba bych mu mohl říci, že když mu Bůh dopřává po mnoho let takový blahobyt, že by mohl pomoci těm chuděrkám.“

Když dávám Janovi „Sbohem“, slunce se chýlí k západu. Už není mnoho času. Jenže ještě není nic ztraceno. Stačí předložit donu Mateovi můj plán ještě před večeří v konventu. „Znám dobře dona Matea. Víím, že něco pro ubohé učiní.“ Honí se mi to hlavou, když pospíchám ulicí ke konventu svatého Dominika. „Má laskavé srdce a jeho manželka je také taková dobrá duše. Pamatuji si ji ještě jako děvčátko. Znám ji od její matky dony Františky Miguel, kde bydlím po návratu z Guayaguil. Co všechno se od té doby mění –“

Tehdy je to deset let po mém návratu z pobytu u strýce v Ecuadoru. Vracím se do Limy vyučit se v ranhojičství. A najednou mám třiatřicet let. Mnoho mých starých přátel je už na věčnosti. Také moje rodiče už nejsou mezi živými, ani don Diego, paní Ventura de Luna, ani někteří kněží a bratři, kteří mi prokazují tolik lásky už od příchodu do kláštera. Moje sestra Jana je už vdova. Znovu se vdává a ztrácí i druhého manžela.

„Tito zesnulí jsou nyní blažení. Žijí někde netělesným životem.“

Jsem tak zadumám, že ani neslyším indiánský pokřik chlapců. Volají mě. Teprve když mě pár malých rukou tahá za hábit, otáčím se. Vidím upřené pohledy malých Indiánů, kteří se domáhají mé pozornosti. Napadá mne, že ti hoši za mnou pospíchají snad už několik ulic, aby mě dohonili.

„Copak? – Aha, Antonín? Co tě trápí? Jsou všichni zdraví?“

„Bratře Martine! Tohle musíš slyšet!“

Jeho tvář je ustrašená.

„Prosím tě, bratře Martine, můžeš přijít k mojí mamince? – Ranhojič říká, že prý už není naděje na uzdravení. Prý umírá. Zůstal bych sám! Bratře Martine! Vid', že přijdeš a budeš se modlit? Vid', že ano?“

Laskavě ho беру kolem ramen. Cizí člověk by nechápal, co vlastně chce, ale já to chápu.

„Také sestra Růžena prosí o modlitby za mou nemocnou mámu.“

Růženu dobře znám. Povídá se, že je svatá. Opravdu tak žije. Každý v Limě ji má v úctě. Často přichází do našeho konventu. Prosí o modlitbu za nemocné, za bezdomovce, které bere pod svou ochranu.

„Hned přijdu, Antoníne“, hledím chlapce povzbudit. „Jen klid. Mamince se nic nestane. Teď se zdá, že umírá. Má velké bolesti, ale zítra se jí uleví. Počkej a uvidíš!“

Indiánský klouček na mě překvapeně zírá usazenými očima.

„Jak to víš? Ranhojič přece říká –“

„To není důležité. Lidé léčí, ale Pánbůh uzdravuje. Tak pojď, půjdeme. Budeme si povídat o tvé mamince.“

Ruku v ruce jdeme ulicí. Před námi se rýsuje věž kostela svatého Dominika. Usmívám se, když si vzpomenu, jak rád bych mluvil před večeří s donem Mateem o nějakém domě pro dívčí sirotky v Limě. Jenže Bůh právě chce něco jiného.

Čeká na mě sestra Růžena. Ta má přednost jako nikdo jiný. Když docházíme do kláštera, posílám svého malého společníka do kostela.

„Pomodli se, Antoníne, několik Zdrávasů za maminku! Přijdu hned.“

V nejasně osvětleném pokoji s vysokými vyřezávanými stropy mě očekává sestřička Růženka. Známe se už dlouho. Od dětství máme tolik společného. Oba jsme pokřtěni ve stejném kostele – u svatého Šebestiána. Přijímá jméno Isabela, ale pro její krásu jí už dětství říkají „Rosa“. A teď patří k dominikánskému Třetího řádu. Nosí černý a bílý hábit rodiny svatého Otce Dominika. Je o sedm let mladší než já. Celá Lima ji už zná. Ještě jí není ani dvacet. Umí úžasně vyprávět o svém dětství, o svém životě s otcem. Pracuje v zahradě a ve dne v noci se modlí za hříšníky. Každý říká, že je svatá. Často se jí zjevuje anděl strážce. Ona s ním rozmlouvá tak, jako jindy s blahoslavenou Pannou Marií. Od dětství ji často navštěvuje Dítě Ježíš, aby si s ní hrálo. A teď je to dominikánská terciářka, jedna z mnohých skvělých dívek v Limě. Mohla být velkou dámou ve společnosti. Růžena však nikdy po ničem takovém netouží. Jejím přáním je jenom se modlit a trpět za hříšníky. Chce odtrpět všechno, co španělští dobyvatelé páchají na Indiánech. To je její životní cesta, kterou si volí.

„Zrovna to slyším od malého Antonína“, říkám po příchodu do pokoje, kde Růžena vytrvale čeká. „Jde o jeho maminku, že ano?“

Děvče přikyvuje. V nejasném světle se zdá být mladší než je. V ruce drží krásně uvázanou kytici modrých a bílých květů. Přináší ji na oltář Panně Marii.

„Ta žena trpí strašnými bolestmi, bratře Martine. Dělán všechno, co mohu podle pokynů ranhojiče, ale nestačí to. Myslím, třeba ty bys mohl –“ Zarazí se a hledí do klášterní zahrady, kde modré a žluté dlaždice tvoří sloupy. Její rodiče, bratři a sestry, mají dům, a tam poskytují pohostinství chudým ženám, které se k nim uchylují. A tak s Růženu pospíchám za nemocnou. V duchu uvažuji: „Zatím to pokaždé vychází. Tolik chudých Indiánů i Španělů opouští svět bez svátostného zaopatření. Modlím se za ně.“

„Ranhojič myslí, že ta nemocná přes noc nevydrží“, říká Růžena nalomeným hlasem. „Bratře Martine, můžeme tady ještě něco udělat?“

Místo odpovědi jí vtiskuji do ruky svůj starý růženec, který mívám zavěšený na krku.

„Však víš, Růženko, co je to. Ještě se můžeme modlit a s velkou důvěrou prosit. Nedá se pořád jen pracovat.“

TAJEMSTVÍ VŠEDNÍHO DNE

Slunce je už vysoko na modrém nebi, když Indiánek Antonín vychází z domu. Celou noc prožívá u své maminky. Ví, jak těžce je nemocná, a že může každou chvíli zemřít. Je nevyspalý. Nyní se ale matka cítí lépe. Je klidná a svěží. Stav nemocné se zlepšuje. Zdá se, že je všechno v pořádku.

„Musím si pospíšet k bratru Martinovi“, napadá chlapce. Jeho srdce radostně buší, když vidí, že se mamince ulevuje. Málem skáče radostí, že se všechno obrací k dobrému a vydává se na cestu. Říká si: „Konvent svatého Dominika není daleko.“

Hned je u brány a lomcuje se zvonkem. Otevírá mu bratr Albert.

„Lituji, ale Martin tu není. Víím, že by měl být nahoře u starého bratra Tomáše, který umírá.“

Po této odpovědi se vytrácí všechna radost z Antonínova srdce.

„Kde je bratr Martin? Tolik ho potřebuji!“

Bratr Albert vrtí hlavou.

„Říkal, že jde navštívit svou sestru. Má ovšem vyřizovat na tucty jiných záležitostí. Ten nikdy nepromarní čas, když jde ven. Minulý týden přivádí do konventu se tři nemocné Indiány a starého psa, a pak jednoho sirotka. Řeknu ti, že život s bratrem Martinem de Porres je dlouhý řetěz překvapení.“

Antonín je zklamán, že nevidí svého dobrého přítele. Děkuje bratru Albertovi a už míří k východu, když ho najednou bratr volá zpět.

„Málem bych zapomněl. Bratr Martin tady při odchodu nechal pro tebe balík. Tušil, že sem přijdeš. Tady je.“

Antonín zazáří. „To je pro mne?“

„A pro koho jiného? Rozbal to!“

Chlapec rozvazuje uzly rozechvělými prsty.

„Boty! Úplně nové! Bratře Alberte, to jsou moje první boty.“

Bratr Albert se usmívá. „Martin ti je opatřil od nějakého dobrodince. Myslím, že se vrátí odpoledne domů. Přijď a ukážeš se mu, jak se ti v nich chodí. Bude tady asi ve dvě hodiny.“

Opravdu. Úderem druhé se vynořují v ulici u našeho konventu a kostela. Vleču se pomalu, protože jsem hrozně unaven. Ale občas si radostí povyskočím. Mám příslib od dona Matea, že poskytne věno sedmadvaceti dívkám, které jsou na vdávání. Se sirotčincem pro malé bezdomovce mám také úspěch. Don Mateo slibuje, že pro tu věc udělá, co bude v jeho silách. Tahle návštěva u dona Matea je po všech stránkách užitečná.

A pak ta radost. Zase mluvím se svou sestrou Janou a s její čtrnáctiletou dcerou Kateřinou.

„Jak jen ta moje neteř vyrostla!“ Žasnu pokaždé, když si to připomenu. Znovu vidím tu její radost z mého dárku. Žádná panenka, ani sladkosti,

nýbrž závoj. Závoj a krajky jsou za našich časů velmi vyhledávané. Na dívku se pohlíží lépe, když jako mladá dáma v Limě vychází ven, zahalená v krajkový závoj, splývající s čelenky. Matka jí však říká:

„Strýc Martin nemá peníze na takové pošetilosti.“

Kateřina ale spustí:

„Copak jsem mladá na závoj? Už nejsem dítě, strýčku Martine. Už je mi čtrnáct. Vypadám strašně vedle ostatních děvčat, které jsou pěkně oblečené. Nemůžete také pro mě něco udělat?“

Zpočátku se jen usmívám. Pak si zavzpomínám. Tehdy, když se učím ranhojičem, je mi také čtrnáct. Obratně a s úspěchem uzdravuji stovky nemocných. Později kladu základy pro domovy sirotků a bezdomovce. Vyučuji malé děti pravdám víry, navštěvuji věznice a nemocnice, žívím hladové a oblékám bezpočet chudých prosebníků a žebráků. A najednou mám opatřit závoj pro svou mladou hezkou neteř, aby se ve svých skromných šatech nezdála ošklivější než její přítelkyně.

S úsměvem docházím ke klášterní bráně a cinkám zvonkem. Nechci ji zklamat. Poslal bych jí nejen jeden krásný závoj, ale třeba i půl tuctu, jen když bude co nejvíce spokojená a šťastná.

Bratr Albert mi přichází otevřít a jeho oči se rozjasňují.

„Konečně jsi tady, bratře Martine! Jdeš pozdě! Kdybys byl jen přišel dřív!“

„Co je to shon? Potřebuje mě někdo?“ Vyhřknu a udělám znamení kříže.

„Je to asi hodina, co zemřel bratr Tomáš! Volá tě, volá, ale marně. Proč jen jsi tak dlouho pryč?“

„Jdu rychle, jak to jde, bratře Alberte. Opravdu je už mrtev?“

„Ovšemže je mrtev. Všichni bratři jsou připraveni ko modlitbám za zesnulého.“

Vystupuji do druhého poschodí v klášteře. Otec převor a několik jiných kněží a bratří jsou shromážděni u zesnulého. Každý má v ruce knihu modliteb za zemřelého. Chystají se je odříkávat za bratra Tomáše. Sotva k nim přicházím, říká mi Otec převor:

„Bratře Martine, bratr Tomáš je už hodinu mrtev. Bude dobře, když připravíš jeho tělo k pohřbu. Najdi hábit a oblékni ho!“

Přikyvují a tiše odcházím do malé cely pro čistý hábit.

Skupinka kněží a bratří v síni se zatím ztiší. Do nastalého ticha se ozývá Otec Ondřej.

„Zdá se, že smrt nemocného bratra Tomáše Martina vůbec nepřekvapuje. To se divím –“

„Co je na tom divného?“ Ptá se Otec převor.

„Copak to neznáte, že Martin jedná s nemocnými pokaždé zvláštním způsobem? Nevíte, jak jedná s bratry a některými lidmi, kteří jsou opravdu nemocní? Kdykoli je někdo vážně nemocen, hned se u takového případu ně-

jakou dobu zdrží. Takové případy bývají vážné, ačkoli se takovými na první pohled nezdaří. Právě proto se divím, že tu Martin chybí, když bratr Tomáš umírá.“

Skupinka se znovu ztiší. Kdekdo přemýšlí o slovech Otce Ondřeje. Během těch osmnácti let působnosti bratra Martina de Porres v klášteře svatého Dominika, se děje už mnoho velkých věcí. Zdá se, že Bůh dává Martinovi úžasnou sílu. Ta působí, že může být zároveň na dvou místech. Nějaký člověk, host jejich kláštera, trvá na tom, že zná bratra Martina de Porres z jiných zemí než z Peru. Je tu další muž, který jednoznačně dosvědčuje Martinovu pomoc při jeho hrozném onemocnění v alžírském vězení. Vyskytuje se též další svědek – námořní kapitán. Přisahá, že zná Martina ze setkání v Číně. Jiní potvrzují Martinovu pomoc při jejich zranění či nemoci v Mexiku, v Japonsku a na Filipínách.

Zpočátku se každý v konventu svatého Dominika těmto historkám jenom usmívá. Později se už nikdo nesměje. Martin je tak dobrý, tak ponořený do sebe a spojen s Boží vůlí, že to je velmi přiléhavé. Bůh má moc dávat neznámou sílu obyčejným lidem.

„Za těch osmnácti let, co je Martin s námi v klášteře“, říká zamyšleně převor, „to už známe. A je to na místě, že Bůh nechává našeho Martina působit naráz na více místech. Tak pomáhá ještě jiným lidem v utrpení a starostech. Takový dar někdy Bůh uděluje jen velmi svatým lidem.“

A nyní kněží a bratři čekají, až se otevřou dveře, vynesou tělo bratra Tomáše a přenesou je dolů do kaple.

Začínají si připomínat jiné příběhy z Martina života. „Prošel i zamčenými dveřmi o půlnoci.“ Říká Otec Jan. „Jednou to udělal kvůli mně, když jsem byl mladým novicem. Byl jsem těžce nemocný. Vidím to jako dnes. Ležím s vysokou horečkou. Mám strašnou žízeň a bolesti. Ležím na lůžku a čekám, že mi někdo přinese aspoň trochu vody. Není tu však nikdo, kdo by mi ji přinesl. Moje postel není ani trochu pohodlná. Hrozně špatně se mi na ní leží. Modlím se, aby ke mně přišel bratr Martin. V tu chvíli cítím, že se mi ulevuje. Připisuji to Boží moci u Martina. Na chvíli zavírám oči – a když je otevírám, je u mne a nese mi pohár osvěžující vody v jedné ruce a nějaké prostěradlo ve druhé a jen se usmívá. A ví, co potřebuji. Potom ještě v noci přichází zamčenými dveřmi.“

Jiný kněz, Otec Filip, přikyvuje. „Jednou nás několik pozval s sebou, když bylo volno. Byl svátek a měli jsme vrátit do kláštera na společné modlitby o šesté hodině večer. Kráčeli jsme několik mil pěšky krajem. Bylo pěkné počasí a Martin přinesl dobrý oběd. Potom se rozproudila volná zábava. Jedni hráli různé hry, druzí vyprávěli příběhy. Úplně jsme zapomněli na čas. Najednou jsme se podívali na oblohu. Slunce se už chýlilo k západu a my jsme byli několik mil od domova. Jeden přes druhého jsme se ptali: Jak se dostaneme včas domů na modlitbu o šesté hodině?“

Otec Ondřej se usmívá a říká: „Dobře si vzpomínám na ten den. Tehdy jsem byl novicmistrem, ale bratr Martin měl vždycky čas na modlitbu.“

Otec Filip se usmívá a říká: „Nikdo z nás neví, jak to udělal, ale v okamžiku jsme byli doma a nebylo žádné rozmrzení, že jdeme pozdě. Ihned jsme šli do klášterní kaple, všichni společně. Byl opravdu zázrak.“

A tak kněží a bratři hovoří. Jeden z nich připomíná, jak jednou přetékala rozvodněná řeka Rimec a ohrožovala velkou část města. Volají Martina, a když se modlí, najednou vody v řece opadají, a město je zachráněno před povodní. Jiný zase vyprávěl, jak před měsícem viděl Martina, modlího se před velkým křížem v kapli.

„Nikdy nezapomenu na tu podívanou – bratr Martin neklečel na kolenou – Boží síla ho povznesla od podlahy ke kříži našeho Pána. Vznášel se ve vzduchu a rozmlouval s Kristem Pánem na kříži. Byl vyzdvížen přinejmenším osm stop od země.“

Tato malá skupinka pokračuje v hovoru o zázracích v Martinově životě.

Škoda, ale musím jim ten hovor přerušit. Otevírám dveře od cely zesnulého bratra Tomáše. Vycházím na chodbu. Ihned přistupuji k Otci převorovi a prostě mu povídám:

„Už je to všechno v pořádku. Bratr Tomáš žije.“

Převor na mě upřeně dívá: „Cože? – Ale Martine – “

Klopím oči. Později se to snažím vysvětlit Otci převorovi: „Zrovna se modlím v malém pokoji před křížem, a tu mi přichází takové vnuknutí, abych zavolal zesnulého bratra Tomáše jménem. Snad při této modlitbě přišlo do těla bratra Tomáše trochu síly. Otevírá oči. – Nevím, co k tomu říct. Ať to řekne bratr Ferdinand! Může to dosvědčit. Celou dobu je se mnou v cele bratra Tomáše

Ještě ani nedořeknu, a přichází do síně bratr Ferdinand. Jeho tvář je bílá jako stěna. Třesou se mu ruce. Oči zírají na převora.

„Náš – bratr Tomáš“, říká přerývaným hlasem, „si právě – něco – vzal k jídlu – a pojedl.“

POSLUŽTE SI!

Zdá se mi, že léta u svatého Dominika letí. Asi proto, že jsem tolik zaměstnan. Když se někdy v kapli při povinné modlitbě dívám na kněze, povzdechnu si. Především ještě chlapci, přicházející nabídnout své životy Bohu v řádu, a najednou jsou z nich dospělí muži. Někteří z nich jsou slavní, proslulí svou učeností v celém Peru. Modlím se: „Bože, pomoz jim přivést mnoho lidí k tvému poznání!

Můj Pane, nejdůležitější v životě je myslet hlavně na tebe a teprve pak na nějakého tvora. Především poznávat tvou dobrotu a stále tě víc milovat.“

Takové myšlenky mi přicházejí často. Nemám valnou znalost učených knih. Mám jen několikaleté vzdělání. Bratři mají za to, že jsem moudrý člověk.

A přitom jen poctivě smýšlím. Víím, že mám být poctivý k sobě i k druhým. Mladí studenti, připravující se na kněžství, ke mně často přicházejí se svými těžkostmi. Vědí o mně všechno, o svém tmavém bratru s prošedivělými vlasy.

Když zastonají, jsem hlavně to já, kdo jim hledí pomoci. Když něco potřebují pro sebe nebo pro své rodiny, jsem zase to já, kdo vždycky přichází na pomoc. A když se někomu v klášteře něco přihodí, a bojí se dominikánských kněží i terciářů, mám vždy po ruce slovo útěchy a povzbuzení.

Jedno pozdní odpoledne přichází do mé cely několik noviců. K jejich překvapení neleží na mém lůžku žádný nemocný Indián ani Černoch. Celička je úplně prázdná.

„Martin tu není. Je na chvíli odvolán“, říká mladý bratr Jeroným svým druhům.

„Jenže my jsme pozvaní. Přicházíme k němu dnes po vyučování na něco dobrého.“ Ozývá se bratr Karel. „– Povídá nám: Hoši, až budete mít po vyučování, přijďte do mé cely. Bude tam pro vás pohoštění. Tak jsme tady.“

„Hm – a kdepak jsou ty dobroty?“

Moje cela je maličká. Jen postel, stůl a židle. Studenti se na chvíli posadí na postel a baví se sami jeden s druhým. Najednou jeden z nich dostane nápad.

„Možná, že pro nás Martin nechal něco v zásuvce u stolu. Podívejme se!“

Vytahují zásuvku. Vykutálí se několik jablíček a pomerančů. Studenti propuknou smíchy. Jsou dost hladoví a ovoce vypadá lákavě.

„Martin jistě nebude nebude nic namítat, když si sami posloužíme.“ Říká bratr Jeremiáš.

„Tak do toho!“ Novici obcházejí kolem stolu a berou si ze zásuvky, co kdo chce. Jeden jablko, druhý pomeranč. To je řečí a smíchu! V tomto vzrušení si žádný z noviců nevšimne, že jeden z nich sáhne rukou do zásuvky hlouběji, velmi rychle z ní cosi bere a schovává to v botě.

Krátce na to přicházím do své cely a překvapuji je. Všichni hlasitě zdraví: „Vítáme vás, bratře Martine!“

Usmívám se a jednoho po druhém vítám.

„My už jsme se sami obsloužili. Snědli jsme vám ovoce.“ Říká bratr Eduard. „Doufáme, že vám to nevadí. Měli jsme hrozný hlad.“

Usmívám se. „Vždyť to, chlapi, schovávám pro vás. Poslužte si, co chcete! Přináším vám ještě trochu chleba a med. Sednu si na chvíli na zem a budu se na vás dívat.“

Mladá společnost si nenuceně trochu užívá a baví v mé malé cele. Brzy je všechno snědono. Pak se ozývá zvonění. Vyzvání ke společným modlitbám. Novici ihned vstávají a míří ke dveřím. Ani nevím, čím to, ale začínám je zdržovat.

„Na chvíličku, hoši. Jeden z vás má něco, co mu nepatří – stříbrný peníz.“
Novici se zarazí.

„Cože? To není možné!“ Říká jeden z nich. „Žádné peníze jsme tu neviděli.“

Celička najednou ztichne. Chvíli čekám, pak přistupuji k jednomu z hochů a povídám mu kamarádsky:

„Tak mi dej, bratře, ten peníz! Nepatří tobě ani mně. Má svého majitele jinde.“

Mladík rudne. „Nevím, co tím myslíte. O žádných penězích nevím.“

Klidně se na něho dívám a potom ukazuji na jeho botu.

„Vyndej z ní ten peníz!“ Povídám mírně. „Není to dobré ani důstojné kvůli naší svaté víře.“

Ostatní novici ani nedutají. Nemohou uvěřit svým očím, když vidí svého bratra dávat pomalu prst do boty a vytahovat pohřešovaný peníz.

„Tak je to tedy přece pravda? Ale jak to bratr Martin ví? Přišel do pokoje, když už peníze chyběly. Tušil jsem, že to, co se povídá o Martinovi, nejsou žádné výmysly.“ Šeptá bratr Jerome, když sestupují po schodech do kaple. „Musí to být přece jen pravda, co se o něm povídá. Čte v lidských duších.“

Když novicové odcházejí do kaple, stojím dlouho dobu u okna a vyhlížím ven. Cítím se velmi unaven. Kde jsou ty mladé časy? Už nedovedu urazit dlouhé vzdálenosti, setrávat celé hodiny s chudými a nemocnými. Najednou je pro mě daleko deset mil k přístavnímu městu Callao.

Dnes tam vyrážím s potravu pro strádající lidi, kteří žijí na břehu moře. Časně ráno dávám jednomu chudákovi svůj slamák. Je už otřepaný. Jenže za chvíli ho už postrádám. Slunce strašně pálí. S povzdechem se sesouvám na kolena před křížem, který visí nad lůžkem v mé cele.

Mám hodinku čas. Vždycky, i před obědem, trávím ten čas na modlitbě. Mé myšlenky se velmi rychle povznášejí k nebi.

Už to nebude tak dlouho trvat a octnu se před Bohem. Kéž spočinu v Boží Dobrotě! Kéž zakusím velké věci, ke kterým mě Pán volá. Slibuje to přece všem lidem, kteří mu věrně slouží po celý život. Nyní, po mnoha létech, je moje přítelkyně Růženka už nebi. A mnoho jiných přátel je tam taky. Slavný františkánský kněz, Otec František Solano. Ach, ty jeho úchvatné misie

v Limě! A ta neohrožená kázání o misionářské službě! Dobrý arcibiskup Turribius. Vzpomínám na své biřmování od něho. Jak to bude krásné! Kéž se všichni sejdeme v ráji, se všemi svatými obyvateli Limy!

Připozdívá se. Jeden si ani nevšimne a už je tu noc. Když zaslechnu kroky těch, kdo spěchají odpočinout si po práci a posílit své tělo spánkem na další den, ani tehdy neustávám v modlitbách. Stále ještě klečím a modlím se. Toužím zapomenout na všechno kolem sebe, kromě jednoho jediného ve svém životě, kromě milovaného Boha. V něm a s ním objímám všechny lidi, ať jsou černí nebo bílí, muži nebo ženy.

Následující ráno stojí jeden čtrnáctiletý španělský chlapec v šatně před bratrem Ferdinandem. Jmenuje se Jan Vasgues. Má jediné přání – žít v našem klášteře. Je v Limě cizincem, bez přátel, bez peněz. Rád mu uvolňuji místo v cele, aby tam mohl se mnou bydlet, než se najde něco jiného. Jan hledá, kde a jak by sloužil. Zrovna se snaží vykládat o mně něco bratru Ferdinandovi

„Představte si, bratře Ferdinande, jednou pozdě v noci, skoro o půlnoci, vejdu do Martinovy cely. Najednou se spustí hrozné zemětřesení. Jsem tak vyděšený, však už to víš.“

Bratr Ferdinand je zaujat tříděním a čistěním prádla. Přitom vysvětluje Janovi:

„Brzy se naučíš, abys nebyl překvapen věcmi, které uvidíš na bratru Martinovi. – Hm – a cože je s tou dobrou duší?“

„Vidím ho, jak leží na podlaze, a třebaže je půlnoc, v jeho cele je světlo jako ve dne. Tahám ho, škubu s ním, namáhám se, ale on se ani nepohne. Myslím si, že je mrtev. Ó, bratře Ferdinande, myslím, že je obětí toho zemětřesení. A představte si to – on – můj nejlepší přítel – je na světě!“

Bratr Ferdinand se usmívá. „Až tu budeš bydlet déle, poznáš víc, než abys byl vylekaný, když uvidíš Martina ležet na podlaze, jako tenkrát –“

„Vidím to jako dnes –“

„Teď dobře poslouchej, chlapče. Já mám jinou zkušenost. Jednou jdu a najednou ho vidím jako vyzařujícího skrze dveře síně jako nějaký jasně zářivé oblé těleso.“

„Hořící koule?“

„Přesně tak, jako hořící koule, vychází z něho zář. Jsou zde lidé, kteří dosvědčují, jak jde ve společnosti čtyř andělů.“

Mladý Jan potřásá hlavou. Pak pomalu říká: „Nikdy jsem se nesetkal s tak úžasným člověkem, jako je Martin. Je tak laskavý a každému hned porozumí.“

Bratr Ferdinand přikyvuje.

„Nejsi sám, kdo si to myslí. Každý ho miluje. Pečuje hlavně o chudáky, kteří jsou u nás. Zvláště novicové k němu přicházejí se svými těžkostmi ve studiích. Bratr Martin sice není moc studovaný, vzdělán, ale vždycky jim dove-

de pomoci v jejich nesnázích. Je to prostá a úžasná cesta. Cituje z Písma svatého. Právě tak zná kdeco ze spisů svatého Tomáše Akvinského.“

Jan si sedá na stoličku před bratrem Ferdinandem.

„Pomáhám bratru Martinovi pečovat o chudé. Denně mi dává peníze pro chudé rodiny. Někdy pro ně vydá v jednom týdnu spousty peněz – až dva tisíce peruánských zlatých solů.“

„Kde bere tolik peněz, bratře Ferdinandě?“

„Martin? – Ach, byl bys překvapen, kolik bohatých lidí ho zná. Také guvernér mu dává peníze na charitu. Martin obstarává i pokrývky pro chudé Indiány, léky pro nemocné, výbavu pro dívky na vdávání a oděvy pro malé děti. A to není všechno, co dělá s penězi, které mu dobrodinci dávají.“

Jan přikyvuje. Už od příchodu do konventu svatého Dominika, poznává, že mu bratr Martin bude ze všech nejbližší. Jaká radost je vědět, že se každou chvíli objeví ve dveřích šatny bratr Martin, ochotný vzít ho v dalších dnech s sebou do dvou měst, kde je nouze! A opravdu, už je tady!

Zrovna vcházím do dveří. Kupodivu jsem přesně obeznámen se vším, co se děje v domě. Přicházím k šatně a potkávám mladého Jana Vasguese.

„Dnes máme vydat obvyklou částku peněz na potravu pro chudé. Vyjdeme také ven z města do hor. Zasadíme nějaké léčivky a pár sazenic fíkovníků.“

„Půjdemte tedy, bratře Martine?“

„Počkej chvíli!“

Cosi u šatny mě však zdržuje. Taková podívaná! Několik Indiánů v rozedraných hadrech se žene nahoru přes síň. Bratr Dominik si je měří přísným pohledem. Hned vidím, že ti Indiáni čekají, až je někdo najme na práci.

„Bratře Dominiku, proč ty dobré lidi vyháníš z předsíně?“

„Dávám jim najíst“, odpovídá zamračeně. „Tak je to! A oni mají po sobě aspoň vyčistit košík od zbytků a nechat to tu po sobě čisté a uklizené.“

Povídám mu s úsměvem: „A co především? Vidím, že hostíš nějaké bělochy a nenutíš je uklízet po sobě. Naopak, sám to po nich uklízíš.“

Bratr Dominik krčí rameny.

„Nejsem proti tomu uklízet po běloších, ale po Indiánech? Nejde ovšem jen o toto. Takových výtržností se kolem nich děje daleko víc.“

„Kvůli čemu?“

Bratr Dominik, který je jinak dobrák, se náhle zarazí. Najednou nedovede odpovědět na otázku. Později, když se na věci nestranně dívá, přece jen mu tolik nezáleží na tom, ke které rase kdo patří. Jenže proč tak nesmýšlí vždy? Cosi koktá, a pak dokonce jde k Indiánům, kteří stále ještě čistí podlahu.

„To už stačí“, říká rychle. „Já už to dokončím sám.“

Sleduji s úsměvem jeho počínání.

Jak mnoho smutného je na světě, protože tolik lidí zapomíná, že všichni jsou Boží děti, vykoupené drahocennou Krví Páně!

MŮJ ODPOČINEK

Už dlouhá léta prožívám v dominikánském klášteře. V Limě mě už kdekdo zná. Vědí, že jsem zakladatelem domu pro sirotky a pro bezdomovce. Mohou tam bydlet a něčemu se vyučit. Úspěšně zřizuji také peněžní fond pro chudé dívky. Tak mají své věno a mohou se dobře vdát. Pomáhám mladým lidem, kteří se chtějí stát kněžími, řeholníky či řeholnicemi. Urovnávám spory, sytím hladové, léčím tisíce nemocných. Většinou léčím chudáky. Teď jsem však zván také do domů bohatých. Léčím dona Figueora, právníka z Limy. Díky Bohu pomáhám obnovit zdraví arcibiskupa dona Feliciána de Vega z Mexika, který při návštěvě Limy onemocněl.

Jednoho dne mě hledá Otec Cyprián de Medina po v celém konventu. Nakonec mě najde se smetákem v kuchyni. Je to synovec mexického arcibiskupa. Rozčileně za mnou chvátá. Nese mi radostnou novinu.

„Bratře Martine, mám pro tebe velké překvapení. Máš odjet s mým strýcem Otcem arcibiskupem do Mexika!“

Usmívám se na něj. Dobře si pamatuji, jak před léty, když byl tento kněz ještě mladý, býval jako novic tak nemotorný, že se mu lidé smáli. Nyní je slavným učencem k počtě řádu a chová se velmi vytříbeně. Chvilku se zdržuji, abych dokončil rozdělanou práci.

„Povídáš do Mexika, Otče Cypriáne? Proč bych tam jezdil?“

Otec se usmívá. „Není čas na žerty. Dobře víš, stejně jako já, že můj strýc si tě přeje mít u sebe. Chce, abys bydlel v arcibiskupském paláci. Pokaždé opakuje: Martin je můj poklad.“

Pamatuj, že jsi mu nedávno zachránil život. Teď nemá žádné jiné přání, jen aby tě neztratil z dohledu.“

Povzdychnu si: „Na tom nesejde, co dělám. Mnohým lidem se často zdá a věří, že se tisíce lidí uzdravují mým přičiněním, ale – vždyť to nejsou vždycky mé ruce. Ty jsou zaměstnány prací pro Boha, a Pán odpovídá na upřímnou modlitbu. Jeho Excelence Otec arcibiskup, by se byl jistě uzdravil i bez mé pomoci, drahý Otče. Proč mě vždycky takhle zkoušíš? Chceš, abych byl pyšný?“

Kněz zalomí nemohoucně rukama.

„Jak jsi neúprosný, bratře Martine!“ Vzdychá Cyprián. „Nezapomeň, co všechno jsi pro mě udělal! Jak jsem býval v konventu středem posměchu! Býval jsem tak nevhledný, malý, tlustý a neobratný. Jenom ty ses mě po každé zastal.“

„Bratře Cypriáne, ty máš odjakživa dobré srdce.“

„Jak jsem býval v učení hloupý! Nikdy bych nebyl schopen dostudovat.“

„Bůh nás miluje vždycky.“

„Jak ses za mne modlil, když jsem byl jako novic nemocný. A pak jsi jednou zaznamenal, že jsem vyrostl o dvanáct palců, a napravil jsem se ve studiu a změnil svůj vzhled. Ach, drahý bratře Martine! Kde bych byl dneska bez tebe?“

„Tady, v klášteře svatého Dominika.“ Říkám mu s úsměvem a pohladím rukou smeták. Ale zároveň, jak tu tak stojím a usmívám se na Otce Cypriána, mi dobře známá bolest proniká celým tělem jako blesk. Teď už bývá tato bolest častější. Je snad ta bolest příčinou, že se na Otce Cypriána tak útrpně usmívám? Nebo snad tu zprávu, že mě arcibiskup chce odvést do Mexika, očekávám?

„Začínám v srdci cítit, že si mě Bůh brzy povolá, abych se vydal na jinou a závažnější cestu. Je to nebe, a žádné Mexiko. Tam je můj domov.“

Otci Cypriánovi se zdá, že se mnou není něco v pořádku. Když slyší moje slova, hned ho napadají všelijaké otázky.

„Jsi snad nemocný?“ Zajímá se úzkostlivě. „Bratře Martine, proč nic neřekneš? Proč si nejdeš lehnout místo práce tady v kuchyni?“

Svírám v rukou smeták. Víím, že bolest za chvíli pomine.

„Už je mi dobře – Pán si to zařídí sám. – To je samozřejmě u starého člověka, že pocítí slabost.“

Kněz se mi úzkostlivě dívá do očí.

„Šedesát let, to není žádné stáří.“ Povídá, načež zanaříká: „Ty jsi snad nemocný! Bratře Martine, proč mi to neřekneš? Bylo by to hrozné, kdyby se ti něco přihodilo! Půjdeš si lehnout, řeknu to převorovi. Tak to bude v pořádku.“

Usmívám se. „Tak dobrá – jen co dokončím tuto práci.“

Za několik dní jsou kněží i bratři v klášteře překvapeni, když mě vidí v novém hábitu. Nikdo z nich nic takového nepamatuje. Odedávna nosím jen nějaký starý, záplatovaný hábit.

„Co to na něj přišlo?“ Ptají se jeden druhého. Jeden kněz, Jan de Barboran, mi žertem povídá, když jdu kolem něho v novém hábitu:

„Copak, bratře? Snad se nestáváš marnivým v oblékání?“

Vrtím hlavou:

„Kdepak, Otče. Beru si nový hábit na svůj pohřeb.“

Otec se zarazí.

„Pohřeb? – Proč Martine? – Co to má znamenat?“

„To znamená, Otče, že se připravuji na smrt. Asi za čtyři dny.“

Všichni v klášteře jsou zmateni touto mou zprávou. Každý ví, že často přesně předjímám budoucí události. A nyní oznamuji svou smrt. Nepokládám už za užitečné volat ranhojiče, když můj čas přichází. Končím pozemskou pouť a chystám se na nový život v nebi.

„To nemůže být pravda!“ Vzlyká Otec Cyprián.

„To nesmíme dopustit!“ Vykřikne arcibiskup z Mexika, sotva k němu ta zpráva dojde.

„Ani sebevětší péče ho nezachrání“, praví místokrál.

Nemohu si pomoci, abych se tomu neusmíval.

Jedné noci klidně vstupuji do své cely. Mám na sobě nový hábit. Ulehám na lůžko. Blíží se můj čas. Brzy pro mne začne nový život.

Jenže zprávy o mé blížící se smrti pronikají do města. Zástupy lidí z Limy přicházejí do kláštera svatého Dominika. Jsou tu Indiáni, Španělé, Černoši, muži i ženy. Najednou si na mě vzpomínají. Každý z nich má stejnou myšlenku – ještě jednou mě uvidět. Tolik z nich si pamatuje na mou dobrotu a štědrost. Sám místokrál přijíždí v honosném kočáře. Chce se mnou promluvit a požádat mě o modlitbu.

„Zastavím se jenom na chvíli“, říká don Luis převorovi. „Nechci unavovat svého dobrého přítele. Je to pravda, co lidé říkají? Že Martin je nemocen a že se blíží jeho smrt?“

Převor potřásá hlavou. „Bratr Martin má už jen několik hodin života, vaše Excellence, pojdte, zavedu vás k němu –“

Tito dva muži, jeden v černém a bílém šatě dominikánského řádu, druhý v honosném oděvu královského hodnostáře, krácejí zvolna chodbou do mé cely. Cestou je zastavuje mladý novic. Ruce se mu chvějí a tváře má bledé sřachem.

„Otče převore, bratr Martin si teď žádnou návštěvu nepřeje. On – on říká, že vám to mám vyřídit.“

Převor se podívá překvapeně.

„Ale je zde jeho Excellence, můj synu. Řekni bratru Martinovi, ať je připraven, že ho chce vidět don Luis!“

Mladý novic se poslušně uklání, ale místokrál, zástupce španělského krále v Peru, klade laskavě ruku na mladíkovo rameno a říká:

„Třesete se jako list.“

„Vaše Excellence, nechápu, že náš Martin je tak – tak svatý. Zrovna mu to říkám a on tam hovoří – jako by byli v jeho pokoji lidé – tak rozmlouvá se svatým Otcem Dominikem a s přesvatou Matkou, Pannou Marií.

Panna Maria je s ním a pomáhá mu, aby se nebál smrti. Je to zázrak!“

Převor chce jít dál, ale don Luis ho zadrží..

„Dovolte, počkáme, dokud pro nás dobrý bratr nepošle.“ Říká skromně. „Nyní je v lepší společnosti, než je naše.“

Za nějakou dobu vychází spěšně jiný bratr na chodbu, kde čekají převor, místokrál a mladý novic. Také on se chvěje dojetím.

„Bratr Martin je už připraven.“ Říká. Skupinka v čele s převorem pokračuje dál v cestě k mé cele.

Ve své celičce spočívám pokojně na svém lůžku, já, Martin de Porres, černošský laický bratr. V rukou plné mozolů svírám kříž. Třebaže je tu šero, přesto jasně vidím. Přichází sem Don Luis v honosných šatech. Přes své vysoké postavení padá na kolena u mého lůžka.

„Bratře Martine, nezapomeň na mne až přijdeš do nebe! Stále za mne pros! Ať dobře plním své povinnosti!“

Lehce přikyvuji. Bolest postupuje. Stává se horší a horší.

Stěží už rozeznávám tváře místokrále nebo převora. Zato se mi před duchovním zrakem ukazují jiné tváře, krásné a zářící. Usmívají se na mě a povzbuzují mě, abych se nebál. Je tu přesvatá Panna Maria. Vztahuje ke mě své ruce. Je tu můj patron svatý Martin. Pak svatý Otec Dominik, jeho bratr a svatý Vincenc Ferrerský.

„Nikdy na vás nezapomenu, Excellence“, šeptám. „Prosím Boha. Kéž vám žehná a všem ostatním přátelům!“

Pomalou mějí hodiny. Stmívá se. V královském města Lima postupně pohasínají svíce, jak v bohatých palácích, tak v chudých chatrčích. Neklidně se zachvějí. Cítím krajní vyčerpání. Celý den se mě ďábel snaží strašit, abych se bál smrti. Stále však doufám v Boží milosrdenství. Konventní ranhojič připravuje v rohu celý své léky. Letmý úsměv mi přebíhá v tváři.

„Neobtěžujte se, prosím“, šeptám. „To je konec. Už mě tu nemůže nic zadržet.“

Převor se nahýbá nad lůžko. Je trochu rozladěn, když odpoledne nechávám čekat místokrále. Nyní však poznává pravý důvod a nevychází z údivu.

„Zavolám bratry, Martine“, říká laskavě. „Chceme se společně s tebou modlit.“

Vzhlédnu a dívám se mu do tváře. Zdá se mi, že je to především – přicházím jako patnáctiletý chlapec Martin do konventu sloužit kněžím a bratřím. Nyní je moje pozemské dílo ukončeno. Jak krátký je život! I ten nejdelší na světě. Hlavně sloužit Bohu, abychom si zasloužili odměnu být s Bohem navždy.

„Zbývá už jen chvílka.“ Šeptám. „Ano, svolajte Otce a bratry.“

Je půl osmé. Velký zvon na věži začíná pomalu vyzvánět hlubokými, slavnostními údery. Udává čas blížící se smrti. Tisknu svůj kříž vlhkými prsty. Kolem blikají voskové svíce. V uších mi zní zvuky mnoha hlasů, šelest růženců a rychlé kroky přicházejících přátel a bratří svatě dominikánské rodiny. Chtějí se mnou být v mé poslední hodině.

Klidně zavírám oči. Nyní v mých uších zní dobře známá slova: „Bůh z Boha, Světlo ze Světla... On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe... Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem –“

Ještě poslední blažený pohled na kříž a mé ruce tisknou kříž. Dny mého zápasu jsou skončeny.

JSEM TI JEŠTĚ BLÍŽ

Celou noc bdí kněží a bratři v klášteře svatého Dominika. Modlí se u mého těla. Jakmile se rozbřesne chladný úsvit nad městem, zpráva o ukončení mé pozemské pouti se šíří od úst k ústům. „Co se divíte, moji drazí? Přecházím z života v tomto světě do nového života, k Bohu. Jdu do nebeské vlasti.“ Ulice se plní stovkami lidí. Všichni spěchají do dominikánského kostela.

Hlavní dveře jsou otevřeny. Kdekdo spěchá postranní lodí chrámu k místu, kde spočívá moje tělo, čekající na pohřeb. Otec Cyprián de Medina naslouchá šumu obrovského shromáždění venku. Celou noc nespí a jeho tvář je bledá a smutná.

„Martine, co si bez tebe počneme?“ Vzlykne. Poznávám, jak mě má rád, můj přítel. Tu dobu, co zde klečí a modlí se před mým studeným tělem, nemůže promluvit ani slova pro velkou bolest nad mým odchodem ze světa. Zdá se mu, že je to nějaký strašný sen, že to není možné, abych já, bratr Martin, kterého má tak rád, měl od něho odejít. Jak se modlit, když lítost je tak velká, jako by mu srdce proťal nůž?

„Martine, proč právě ty zde ležíš nehybný a studený?“ Nařiká Otec Cyprián. „Proč neuděláš něco velkého, abychom věděli a poznali, že jsi opravdu v nebi?“

Ještě když mluví, klade mi své ruce na tělo. Je studené, ztuhlé. Mé prsty ještě drží kříž.

„Prosím – prosím, Martine“, šeptá Otec Cyprián vážně. „Neležíš zde právě tak jako každý zemřelý? Uděláš něco?“ Ostatní lidé, kteří tam klečí, soucítí s Otcem Cypriánem. Je hluboce zarmoucen mým odchodem ze světa. Je to přirozené. Máme snad oba ukončit své přátelství? Nejsou to moje modlitby, které díky Bohu vyprošují neobratnému Cypriánovi a tupému novici jemnost a obratnost kněze?

„Asi se něco stane“, povídají si kolemstojící. „Snad učiní Martin zázrak nebo dva, když mu dáme čas.“

Čas plyne. Otec Cyprián stále ještě klečí u mého těla. Velká tlačení ve vchodu kostela se stává hlasitější a hřmotnější. Moji přátelé jsou čím dál tím netrpělivější k těm, kteří venku udržují pořádek. Otec Cyprián naslouchá a když se potom podívá na mě, svého přítele, vidí, že moje tvář má víc podobu živého, než předtím. Diví se, že mám snad jednu také zdravější barvu. Tak to vidí v blikajícím světle voskových svící. Plný naděje, dotýká se mé ruky a těla, pak vykřikne radostí. Moje tělo je teplé, prsty ohebné.

„Ó, Martine!“ Vykřikne a vzlykne zároveň radostí a slzy mu stékají po tváři. „Bůh to činí pro všechny. Dává nám znamení, že žiješ s Bohem. Tohle musí vědět celý svět!“

Lítost a žal, který vládne v klášteře svatého Dominika, vystřídává náhle radost. Dveře do kostela jsou otevřeny. Měšťané z Limy netrpělivě vcházejí do postranní chrámové lodi, aby sami viděli zázrak, který se právě děje. Celý den se muži, ženy a děti tlačí dopředu. Touží zachytit záblesk mého vyššího života. Někteří si přinášejí růžence a medailky, aby se jimi dotkli mého těla. Druzí mají nůžky a tiše si ustříhují malé kousky z mého hábitu. Velmi brzy je můj hábit poškozen. Bratři přinášejí z konventu nový hábit. Oblékají mi ho. Každý z účastníků chce mít památku.

„Takhle to dál nemůže pokračovat,“ oznamuje převor. „Má už nový hábit a lidé si dál stříhají kousky a nechávají si je.“

„To proto, že náš Martin je svatý“, poznamenává nějaký řeholník. „Každý chce něco na památku. Tak na něj mohou vzpomínat. Jak se mají vyléčit, když onemocní? Otče převore, copak jim to můžete klást za vinu?“

Po chvíli váhání promluví Otec převor: „Ne, nemohu. – Vypadá to tak, že kvůli těm zástupům budeme muset odložit pohřeb.“

Jinak to nejde. Tolik lidí se schází, aby viděli mé tělo. Diví se, že je pořád teplé a vláčné, podobně jako živé tělo. Pohřeb je odložen na příští ráno. Jedna z žen z plna srdce vzdává za to díky Bohu. Je to dona Kateřina Gonzales. Vznešená a vzorná Španělka. Už dvanáct roků nemůže pohnout ramenem. Nemoc se zhoršuje. Bolesti se jí stupňují.

„Snad by mě mohl vyléčit bratr Martin, jestli bude Bůh chtít.“ Pomyslí si. „Snad kdybych šla do kláštera svatého Dominika a dotkla se jeho těla.“

Dona Kateřina volá svého devítiletého syna Františka a svou přítelkyni donu Jakubu. Načež se připravují se na cestu do dominikánského kláštera. Cestou je malý František velmi rozrušen.

„Vyléčí, maminko, bratr Martin, Vaše rameno? Je opravdu tak dobrý a udělá, abyste měla rameno zase zdravé?“

Dona Kateřina přikyvuje, ačkoliv sama nemůže nic říci, neboť její důvěra je dost slabá. Chvilku říká, že jí pomohu, za chvíli zase vrtí hlavou a pochybuje, že bych pro ni vyprosil takový zázrak našeho Pána. Říká: „Tento dominikán dělá mnoho zázraků pro chudé. Já jsem však ze vznešeného a bohatého rodu a zdráhám se Martina obtěžovat se svou nemocí.“ Pojednou bere za ruku svého malého synka a říká rozehvělým hlasem:

„Musíme se snažit uvěřit v dobré srdce bratra Martina. I kdyby to bylo těžké, musíme, Františku, věřit. Kéž bychom měli více víry!“

Po chvíli dochází dona Kateřina se svou malou skupinou ke kostelu. Shledává, že ulice kolem kostela jsou přeplněny lidmi. Připojuje se k zástupu a pomalu je tlačena do kostela. Po celou dobu je cítit vůně, jako z mnoha květin.

„Co to voní?“ Ptá se dona Kateřina.

„Ještě nikdy jsem necítila vůni, jako je tato“, říká don Jakuba.

„Je to velmi příjemné“, říká malý František, vtahující nosem vůni.

Nějaká stařenka si prohlíží donu Kateřinu a donu Jakubu a chlapce v bohatém šatě. Je docela chudobná. Má na sobě chatrný oděv. Vypravuje, co už viděla a slyšela u svatého Dominika.

Každý čeká, aby viděl moje tělo před pohřbem. Lidé se přicházejí pomodlit a prosit za své potřeby.

„Lidé říkají, že je to nebeská vůně. Podle všeho, co už se přihodilo kolem Martinova těla, zdá se, že Martin je svatý.“

Dona Kateřina přikyvuje.

„Martin už je v nebi oslavený.“ Říká. „Přicházím sem prosit Boha v Martinově jménu, aby mě uzdravil. Myslíš, že mne vyslyší?“

Stařenka se usmívá. „Znám Martina velmi dobře. Vzpomínám si, že mi vždycky pomůže, když ho o něco požádám.“

To je pro donu Kateřinu dobrá zpráva. Asi za hodinu se dostává do kostela. Když se později rozhlíží po kostele, říká: „Na tohle do smrti nezapomenu. Lidé mnoha národů a různé barvy pleti jsou shromážděni v chrámové lodi. Věnují pozornost a vzdávají poctu zemřelému černému bratru.“

Srdce dony Kateřiny se rozbuší, když spolu se zástupem lidí přichází k místu, kde ležím. Užasle se ptá sebe samé:

„Je to opravdu tak, jak říká ta stařena, že bratr Martin vždycky pomůže každému, kdo ho požádá o pomoc? – Načež volá:

„Ó, Pane, přidej mi víru!“ A polohlasem, který se však ztrácí v okolním šumu, prosí: „Dobrý Bože, kéž se bratr Martin stane ještě slavnějším! Kéž se na mně projeví tví síla!“

Malý František upřeně hledí široce rozevřenýma očima na mé tělo, které klidně leží v mírném světle vysokých voskových svíček. „Ještě nikdy jsem neviděl mrtvého – ale já se tě, Martine, nebojím“, zašeptá, zatímco se všichni kolem něho tlačí, aby se dostali dopředu a lépe viděli.

„Proč tady mám být?“ Šeptá František. „Učiň, prosím, zázrak. Kéž má moje maminka zase zdravé rameno!“

Dona Kateřina se obrací k Františkovi a pokyne mu. Nato všichni tři poklekají u mého těla. Líbají mi ruce. Prosí mě o pomoc, než budu pohřben.

„Proč nevezmete jeho ruku a netřete si s ní rameno?“ Zašeptá dona Jakuba. „Vytáhnu vám rukáv nahoru. Oni vás tu dlouho nenechají.“

Dona Kateřina chvíli klečí a svírá mé teplé ruce ve svých rukou. Ty ruce, které žehnají nemocným a dávají potravu hladovým. Potom dona Kateřina zase povstává.

„Pojďme boční lodí! Pojď, Františku, nesmíme druhým stát v cestě. Chtějí se také pomodlit.“

Všichni tři se vydávají druhou stranou kostela. Jak se tlačí zástupem, uslyší hořký pláč. Otočí se a spatří ženu v těžkém tmavém závoji. Nyní se stavuje s nějakými přáteli, kteří se jí snaží utěšit.

„Ubohá duše“, říká za nimi nějaký hlas. „Je to Jana de Porres, sestra bratra Martina. Cítím s ní.“

Chvilí se dívá malý František na plačící ženu a potom bere svou matku za ruku a říká: „Maminko, vyléčil vám Martin rameno? Už je to dobré?“

„Pšť“, šeptá dona Jakuba, protože se obrací několik lidí a usmívají se na vzrušené dítě.

„Za chvíli budeme venku. – Tady – dono Kateřino – ukažte!“

Dona Kateřina neříká ani slovo. Klečí bez hnutí s vyhrnutým rukávem. Její nemocné rameno je úplně zdravé. Poprvé za dlouhých dvanáct roků nemá žádné bolesti. Cítí, jak jí krev proudí do bezvládných prstů. Cítí sílu ve svých svalech. Ruka, už tak dlouhá léta nehybná, jí náhle sílí.

„Díky, Martine, za vyprošení milosti“, šeptá. Nedovede jinak projevit svou radost z uzdravení.

„Martine, díky tobě! Právě tak vždy vyslyšíš prosby každého člověka v trápení a v bolestech.“

Dona Jakuba jí rozvazuje rukáv. Neduživé rameno je nyní pevné a silné.

„Bůh budiž veleben!“ Volá plačtivým hlasem a cítí, jak se jí třesou kolena. Obě ženy propukají v pláč.

Devítiletý František nemůže pochopit, proč obě pláčou, a tak jen prosí:

„Neplačte, maminko! – Neplačte, dono Jakubo! Pojdte ven z kostela! Řekneme každému příchozímu, ať se modlí k Martinovi! Pojdte ven, prosím!“

Dlouhé hodiny proudí zástupy lidí do dominikánského kostela. Cítí zázračnou líbezňou vůni ve vzduchu. Slyší o uzdravení paní Kateřiny Gonzales. Je to pro ně něco nového a neslýchaného. Nakonec se ujímá slova Otec převor. Připomíná, že můj pohřeb je už příliš dlouho odkládán a nyní že už musím být pochován. Terciáři dostávají úkol nést mé tělo pod klenbou kapitulní síně, kde mám být uložen v oddělené části, vyhrazené kněžím z konventu svatého Dominika.

„Během dlouhých let ho tady každý považuje za sluhu“, říká sám převor, „ale po smrti se může bratru Martinovi udělit za odměnu malá pocta. Přináší Boží slávu naší zemi, Peru a našemu městu, Limě, stejně jako blažená Růžena z Limy a náš blažený arcibiskup Turribius a dobří kněží misionáři, Otec František Solano a mnozí jiní. Za nějaký čas bude známý po celém světě. Lidé všech ras ho budou volat jako přítele a pomocníka.“

Když však přicházejí terciáři, aby odnesli mé tělo do konventu k pohřbu, najdou se další lidé. Tuze naléhají, aby mi právě oni směli prokázat tuto poslední službu.

Jeden z těchto mužů je arcibiskup z Mexika. Není to tak dávno, co si mě přeje odvést k sobě do paláce. Druhý je místokrál don Luis Ferdinand de Bobadilla, třetí je don Petr de Orlega, který se později stane biskupem v Guzsu. Čtvrtý je don Jan de Penefiel, soudce z Royal Court. Každý se diví, že si tak významní lidé přejí zúčastnit pohřbu černošského chudáka.

„Vaše Excellence“, říká překvapený převor. „Jsme opravdu připraveni. Není třeba, abyste nesli Martinovo tělo do hrobu. Ponesou ho naši čtyři bratři terciáři.“

„Jsem rád, že jednou v životě přicházím včas.“ Říká arcibiskup z Mexika. „Otče převore, myslím, že takovou malou službu mohu prokázat našemu dobrému bratru Martinovi.“

Otec převor přikyvuje hlavou na znamení souhlasu. Nato se pohřební průvod se pomalu pohne z místa, až se dostává na místo mého posledního odpočinku. Je 5. listopadu 1639.

„Před pětačtyřiceti lety přišel do konventu jako patnáctiletý hoch nabídnout svůj život Bohu. Narodil se tmavý a byl jedním z lidí, kterými se pohrdalo. Vždycky miloval duše tak silnou láskou, že se po smrti stává velkým hrdinou ve svém rodném městě a snad i na celém světě.“ Říká o mně Otec převor. „Martin de Porres bude žít v srdcích lidí navždy. Martin pomáhá všem.“

Tak rád bych řekl, že „moje tělo bude brzy v hrobě, ale moje duše je navěky v nebi. Teď už to vím. Ale ani v nebi se moje milující duše nikdy neodvrátí od tebe, když mě požádáš o pomoc, ať jsi kdokoli. Nikoho nenechám odejít s prázdnou.“

Pomalou a velmi zvolna vynášejí čtyři nosiči v pláštích moje tělo z kostela ven. Jakmile se otevírají dveře do kláštera, proudy zástupů se valí, aby naposled zahlédly svého dobrého přítele. Ačkoli to je proti pravidlům, aby ženy vstupovaly do mužského kláštera, dneska se zde od tohoto pravidla upouští. Já, jejich milovaný bratr Martin, jsem najednou tak velký a vynikající. Průvod se klidně pohybuje zahradou po modrých a žlutých dlaždicích, klášterními stezkami, kolem vodotrysku, pramene vody, kolem květin, které odedávna tak rád udržuji.

Zástupy lidí se stále tlačí za mým tělem, jak s ním nosiči přicházejí do kapitulní síně. Jejich oči míří ke stěně, kde visí velký kříž. Nikdo nezměří čas, který tu trávím v rozmluvě s Bohem. Noc co noc po mnoho let se zde už jako dominikán tmavé pleti modlívám. Tady nabírám sílu od Boha a ta mě povznáší blíž ke Kristu. Zde mám vždycky co říci Pánu o starostech a bolestech svých přátel. Zde přednáším své vyznání velké lásky k Bohu. Mít plnou vládu nad svým tělem, tak se zde zrovna připravuji na svůj vlastní pohřeb a prosím Boha o smilování.

„Bratře Martine, nezapomeň na nás!“ Volají a vzlykají ženy. „Pomáhej nám, abychom také přišly do nebe.“

Zvon na věži u svatého Dominika rozhlašuje svou smuteční píseň rozloučení. Celé město Lima je ponořeno do smutku. Ale v těch srdcích, které se tísní v kostele a v konventu, dávajících mi poslední Sbohem, je jedna myšlenka. Všichni volají:

„Máme svatého. Svatý Martine de Porres, oroduj za nás!“

SV. MARTIN DE PORRES, ŘEHOLNÍK

9. 12. 1579 narozen v Limě
pokřtěn v kostele sv. Šebestiána
1594 přijat do dominikánského řádu
1603 skládá věčné sliby
3. 11. 1639 opouští svět
6. 5. 1962 svatořečen

TVŮJ „MARTIN OD LÁSKY“

(Z homilie papeže Jana XXIII. při svatořečení Martina de Porres)

Martin dosvědčuje příkladem svého života, že můžeme dosáhnout spásy a svatosti cestou, kterou ukázal Ježíš Kristus, to jest budeme-li na prvním místě milovat *Boha celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí*, a za druhé *svého bližního jako sebe* (Mt22,37–39).

Protože dobře věděl, že Ježíš Kristus *trpěl za nás a vynesl na sobě naše hříchy na dřevo* (1 Pt 2,21–24), věnoval svou lásku zvláště Ježíši ukřižovanému, a když rozjímal o jeho přehořkém utrpení, nemohl se ubránit hojnému pláči. Zvláštní láskou si také zamiloval Nejsvětější Svátost oltářní: skryt v sakristii kostela, klaněl se jí zpravidla po mnoho hodin a toužil se jí živit co nejčastěji.

Dále pak svatý Martin s největší poslušností k výzvam božského Mistra zahrnoval také bratry převelikou láskou, která vycházela z neporušené víry a pokorného ducha. Miloval lidi, protože je opravdu považoval za Boží děti a své bratry; ba miloval je víc než sebe, protože se ve své pokoře domníval, že jsou všichni spravedlivější a lepší než on.

Omlouval chyby druhých, odpouštěl i nejtrpčí křivdy, protože byl přesvědčen, že si pro své hříchy zaslouží mnohem větší tresty. Viníky se všemožně snažil přivést opět k dobrému; u nemocných s láskou prodléval; chudým opatřoval jídlo, šaty a léky; venkovanům a černochoům nebo míšencům, kteří tehdy konali podřadné služby, poskytoval podle svých možností všechnu pomoc a péči, takže si vysloužil přezdívku „Martin od lásky“.

Tento světec svým slovem, příkladem i ctnostným životem uměl přesvědčivě získávat druhé pro Krista a dovede i nyní podivuhodně povznášet naši mysl k nebi. Ale naneštěstí ne všichni chápou nebeská dobra, jak je záhodno, a ne všichni je mají v úctě. Mnozí se dokonce poddávají lákavým neřestem a nebeského dobra si málo cení nebo je zcela zanedbávají. Kéž Martinův blahodárný příklad ukáže mnoha lidem, jaké blaho a štěstí naleznou ti, kteří jdou ve stopách Ježíše Krista a plní jeho božská přikázání!

Modlitba:

**Nejpokornější Martine de Porres, planoucí
láskou obejmáš svého strádajícího bratra.
Pozdravujeme a vzýváme tě pro vzorný
životní boj a nádherný příklad lásky.
Pro své vysoké postavení,
které nyní zaujímáš,
vyslyš naléhavé prosby
svých strádajících bližních,
Chceme napodobovat
tvůj ctnostný život,
a pokojně žít v tom postavení,
které nám svěřuje Bůh,
uskutečnit s pevností svůj úkol,
a vzít odvážně svůj kříž,
odevzdaně do svaté vůle Boží.
Chceme tě následovat
a kráčet ve tvých šlépějích,
po vzoru našeho Pána Ježíše
a Jeho Nejsvětější Matky Panny Marie,
abychom obdrželi po zásluhy
našeho Vykupitele nebeské království.**

Amen.

APOŠTOL RASOVÉ SNÁŠENLIVOSTI

V současném světě se záležitost rasové nesnášenlivosti představuje jako nějaká společenská otázka, která se má řešit jaksí mimo tebe, člověče.

Hrozná bída a hladovění chudých se dnes vymezuje jako další společenská otázka podvýživy, oblékání a ubytování proti nepříznivému vlivu podnebí, zdravotní péče a ošetření. Jenže všechno se nevyřeší technikou, zdravotním zařízením a léky, nebude-li zde aspoň jedno srdce, totiž tvoje srdce, které s láskou vyslechne hladovějícího, poskytne mu jídlo, a neptá se, proč si dotyčný nepomůže sám.

Těžkosti s přelidněním v některých zemích se jsou dnes představovány zase jako společenská otázka řízení předávání života, zbavená osobního lidského přístupu. K tomu se často druží také neblahé způsoby kontroly předávání života způsobem odporujícím Bohu i důstojnosti lidské osoby.

Záležitost nemocných a jinak trpících a současně celé trpící přírody se představuje jako jiná společenská otázka, týkající se medicíny, zdravotní, hygienická, a konečně také ekologie. Chladná technika a důmyslná organizace, ba ani zásoby léků nepřinesou pravé štěstí nikomu z trpících, ani když ho uzdraví.

Těžkosti, týkající se utlačování národnostních menšin a převažování silných národů představují vážnou sociální otázku. Všechno to vytváří vzájemně se prolínající soubor těžkostí. Jejich řešení zůstává pro určitého člověka, totiž pro tvůj osobní přínos i pro tvou oběť, nejasné. Ani to, že přispěješ penězi a modlitbou na podporu trpících ve světě nenahradí tvé osobní nasazení vlastním jednáním a vlastní obětí.

Každá z těchto otázek je podrobně zkoumána mnoha vědními obory. Tím se odhaluje rozsah dané otázky, provádí se přehled jednotlivých případů, objasňuje se jejich povaha, měří se těsnost jejich závislosti na jiných činitelích. Pořádají se mezinárodní sjezdy a setkání o daných otázkách. K řešení těchto složitých sociálních otázek se zakládají různé organizace, zřizují se nadace, pořádají se různé propagační kampaně.

Všechno jsou to záležitosti vnějšího rázu, které vůči tobě, člověče, přistupují jaksí zvenčí. I když se přitom odhalují také vnitřní příčiny těchto neblahých následků, jako je osobní nesnášenlivost, choulostivost organismu a podléhání pudovým hnutím, přesto všechny tyto snahy postrádají účinné působení na vnitřní duchovní a mravní podstatu daných záležitostí.

Stručně řečeno, vedou se o tom dlouhé řeči, otevírají se různá diskusní fóra, je o tom popsáno velké množství papíru, ale výsledek je ubohý, pokud se působí jenom zevními prostředky na vnitřní změnu člověka.

I když se zdá, že třeba otázka hladu se dá vyřešit prostým nasycením hladových, přesto není tak snadná, jak se na první pohled zdá. Ani to není ko-

nečné řešení. Hladové nestačí nasycit. Je třeba je také léčit. V těžkých případech je vyléčení skoro vyloučené. Změny vlivem dlouhodobé podvýživy, jsou nezvratné. Je na místě opatrnost v podávání potravy.

Velkou potíž po přestálém hladovění je následné přejídání. Lidé se rychle vracejí ke způsobu stravování, na jaký byli zvyklí před hladověním. Zůstává jim však nepřekonatelný strach z nedostatku potravy. Často si podvědomě vytvářejí tajné zásoby potravin. Zůstat po přestálém hladu na stálé váze vyžaduje od člověka velmi pevnou vůli a vyvážený poměr mezi tím, co přijímá, a tím, co vydává. Nejde tu jen tělesné nasycení, ale také o obnovu vnitřní, duševní rovnováhy.

Ještě větší potíže způsobuje u hladových, které nasytíme, jejich očekávání, že stále bude přicházet nějaký dobrodinec, aby je nasycil. Nedovedou se spoléhat na to, že si obživu opatří vlastní prací. Když mají dost sil k přecházení od jednoho dobrodince k jinému, tak mají dost sil opatřit si obživu vlastní poctivou prací. Žít jen z milodarů jiných lidí je nedůstojné člověka, zejména, když je mladý a zdatný.

V případě rasových předsudků je na místě, že to sledujeme s nelibostí, že to osobně i veřejně odsuzujeme, a že v tomto směru vedeme osvětovou kampaň pomocí školy a sdělovacích prostředků. Přesto žádné z těchto opatření k potlačení projevů rasismu, nepůsobí na člověka zevnitř, nýbrž jenom zvenčí. Navíc každé odsuzování těch, kdo dávají najevo svůj rasismus, vede zase k nové nesnášenlivosti, totiž zase vůči rasistům, neboť každé zlo budí jiné zlo. Svatý Augustin nás učí odsuzovat blud, ale milovat bloudícího. I když je to rasista či nacista, také on má nesmrtelnou duši a lidskou důstojnost.

Vláda demokracie dovede omezit a potlačit projevy rasové a národní nesnášenlivosti, jakož i projevy nesnášenlivosti vůči cizincům, ale je bezmocná, chce-li v nitru kteréhokoli člověka vytvořit duchovní a mravní základ snášenlivosti nebo probudit obětavou lásku. Ani pomocí výchovy nelze nikomu vštípit lásku a snášenlivost. I škola zasahuje člověka pouze zvenčí. Ani sebelépe vědecky připravený pedagog a nadšený osvětový pracovník nedokáže příznivě rozvíjet mravní postoje v člověku, zvláště prožívá-li daný jedinec nějaké předsudky nebo tíhu nějakých osobních neblahých zkušeností. Je to záležitost duchovní a mravní. Proto v tomto směru mohou dosáhnout nějaké výsledky pouze strhující živé osobní příklady, vliv rodiny manželské i duchovní. Samozřejmě, že také umění a sdělovací prostředky mohou představovat takové osobní vzory. Jenže ty trvale nepřitahují, pokud nejsou živé.

Tak se ukazuje nenahraditelná úloha Církve svaté. Církev představuje na příkladu svatých osobně prožívané vzory, strhující člověka k následování. Takový je svatý Martin de Porres, patron jižní Ameriky a nebeský přímluvce všech lidí tmavé pleti. Sám jako dítě bělocha a černošky prožívá na vlastní kůži, co znamená mít tmavou pleť a být míšenec. Zakouší život nemanželský

ského dítěte. Poznává, že kvůli jeho nemanželskému původu mohou mít i někteří křesťané vůči němu výhrady a ztěžovat mu uplatnění v životě. Jak dlouho mu trvá, než vlastním příkladem přesvědčuje okolí, že dítě hříchu nemusí být kvůli tomu nutně hříšné! Až po devíti letech služby v dominikánském řádu skládá slavné sliby chudoby, čistoty a poslušnosti, aby se stal členem jinak kněžského řádu svatého Dominika.

Proživej úděl svatého Martina! Zakoušej jeho hrdinské vyrovnávání se s tímto údělem! Odhal vnitřní, duchovní a mravní základy správného názoru, postoje a chování, jednání i utrpení ve vztahu projevům rasové nesnášenlivosti, předsudkům vůči některým lidem kvůli jejich chudobě a společenskému původu! Svatý Martin vyniká jako lékař, zvláště chudých Indiánů a Černochoů, avšak ve své pomoci není uzavřen ani bohatým lidem bílé pleti.

Postava svatého Martina ukazuje, že sociální učení Církve není jen nějaká suchá teorie, uzavřená v několika encyklikách, nýbrž je to živé učení. Projevuje se konkrétně v osobním lidském životě.

Když se řekne „encyklika“, tedy je to pro mnoho lidí, i křesťanů, „temná krabíčka“, proti které mají své výhrady, a to především nedostatek času a porozumění, už proto, že je to nějaké úřední opatření. Svatý Martin uzdravuje a koná dobré skutky. Nedělá to pouze náhodně a živelně. Koná to soustavně a nevyhýbá se ani organizačním a hospodářským věcem. Samostatně vynalézá různá společenská zařízení, pro které nachází pomoc od bohatých a dovede je pro to nadchnout, a pak dílo i uskutečnit. K nim patří zvláštní finanční ústavy pro poskytování nenávratných půjček na věno pro chudé dívky. Je známo, že chudá děvčata, zvláště tmavé pleti, jsou už svou chudobou a barvou pleti poněkud zaváděna k nedůstojné obživě, pokud se bez věna nemohou provdat. Svatý Martin řeší, tuto společenskou otázku jedinečným způsobem, jaký je podnětný i pro dnešek.

Ještě víc dnes vyniká význam svatého Martina, jako zvláštního pomocníka a ošetřovatele nemocných zvířat, a to nejen zdomácnělých, ale i všech ostatních, dokonce i obtížných drobných živočichů, s jejichž přítomností se lidé obvykle vyrovnávají pomocí hubení nebo odpuzování. To je zvlášť důležité, když sledujeme, že pro některé lidi má každé živé zvíře jenom užitkovou hodnotu. Nedbá se na to, že každé zvíře má duši, která sice není nesmrtelná, nicméně i tato senzitivní duše je projevem Ducha jako oživujícího základu. Tak má svatý Martin význam pro posvěcení životního prostředí.

O. Tomáš Bahounek O.P.

„BRNĚNSKÉ ANGELIKUM“**PRVNÍ SDRUŽENÍ PŘÁTEL
BL. HYACINTA MARIA CORMIERA OP****VYDALO**

- Sv. č. 1.: **Jaký je tvůj osud**, 1999, 170 str.
Sv. č. 2.: **Zavoláš srdce mé**, 2000, 96 str.
Sv. č. 3.: **Andělské dobrodružství**, 2000, 250 str.
Sv. č. 4.: **Kapesní průvodce po vlastním osudu**, 2001, 103 str.
Sv. č. 5.: **Loretánské meditace**, 2001, 121 str.
Sv. č. 6.: **Proč věřím**, 2001, 105 str.
Sv. č. 7.: **Sociologický systém sociální nauky církve**, 398 str.
Sv. č. 8.: **Novéna k počtě bl. Hyacinta M. Cormiera OP**, 2002, 24 str.
Sv. č. 9.: **Pane, nauč nás...**, 2002, 24 str.
Sv. č. 10.: **Svatá Zdislava – Dopisy z Lemberka**, 2002, 80 str.
Sv. č. 11.: **Tři kroky do nebe**, 2003, 116 str.
Sv. č. 12.: **Vznešenost růžence**, 2003, 20 str.
Sv. č. 13.: **J.Gabriel, V zajetí ochechule**, 2003, 271 str.
Sv. č. 14.: **Volání Královy růžence**, 2003, 48 str.
Sv. č. 15.: **Deset vzkazů pro tebe**, 2004, 48 str.

MARTIN OD LÁSKY – POSEL VĚČNÉHO ZÁKONA

Život sv. Martina de Porres

Připravil: P. Tomáš OP

Vydává: „První sdružení přátel bl. Hyacinta Maria Cormiera“ v časopise ROSA MYSTICA 2004 Brno, č. 8–9.

Obálka: Sv. Martin de Porres, olej na plátně

Bl. Hyacint Maria Cormier, olej na plátně,

kresby, Veronika K. Planerová III. OP

Foto: Libor Teplý

Tisk: Olprint Brno, 2004.